

**Τα Γραφεία Τύπου & Δημοσίων Σχέσεων
των Ιερών Μητροπόλεων
της Εκκλησίας της Ελλάδος**

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : **Αμαλία Τριανταφυλλίδου**

Σπουδαστές :

- **Δημοπούλου Αγάπη (Α.Μ.: 1681)**
- **Μωυσίδης Κυριάκος (Α.Μ.: 2346)**

**Καστοριά
Ιούνιος 2022**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε κατά την εαρινή περίοδο του Ακαδημαϊκού έτους 2021-2022, στο πλαίσιο της πτυχιακής των προπτυχιακών σπουδών του Τμήματος Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας.

Αντικείμενο της έρευνας είναι η λειτουργία των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος και η εφαρμογή των Δημοσίων Σχέσεων στις υπηρεσίες της Εκκλησίας. Συγκεκριμένα, εξετάζεται τόσο η χρήση των Δημοσίων Σχέσεων και της Επικοινωνίας από τα Γραφεία των κατά τόπους Μητροπόλεων, όσο και η σχέση τους με τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα προβολής, παρουσίασης καθώς και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Η εργασία πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη της κ. Αμαλίας Τριανταφυλλίδου, Καθηγήτριας του Τμήματος Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας του ΠΔΜ, στην οποία θέλουμε να εκφράσουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας και την ευγνωμοσύνη μας για την πολύτιμη βοήθειά της και καθοδήγησή της, καθώς και για το συνεχές ενδιαφέρον της προς το αντικείμενο της έρευνάς μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ABSTRACT.....	5
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' - Η επιστήμη των Δημοσίων Σχέσεων	6
1.1 Ορισμός	6
1.2 Οι Δημόσιες Σχέσεις ως διαδικασία.....	9
1.3 Αποστολή των Δημοσίων Σχέσεων	11
1.4 Ιστορική εξέλιξη των Δημοσίων Σχέσεων	12
1.5 Οι Δημόσιες Σχέσεις στην Ελλάδα	17
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' - Εκκλησιαστικές Δημόσιες Σχέσεις	21
2.1 Δημόσιες Σχέσεις, Επικοινωνία και Θρησκεία	21
2.3 Οι Δημόσιες Σχέσεις και η Εκκλησία της Ελλάδος.....	25
2.3.1 Ο εορτασμός της 1900 ^{ης} επετείου από της ελεύσεως του Αποστόλου Παύλου στην Ελλάδα.....	25
2.3.2 Η Συνοδική Επιτροπή Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων & Διαφωτίσεως	31
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' - Μεθοδολογία της έρευνας	33
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' - Ερωτηματολόγιο, Αποτελέσματα, Συμπεράσματα	36
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	55
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	82

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη και εργασία αφορά τα Γραφεία Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της είναι η μελέτη της δομής και του τρόπου λειτουργίας των Γραφείων Τύπου των κατά τόπους Ιερών Μητροπόλεων και πως οι τακτικές των Δημοσίων Σχέσεων, εφαρμόζονται και δρουν αποτελεσματικά στην πληροφόρηση του ποιμαντικού, κηρυγματικού, λατρευτικού και φιλανθρωπικού έργου της Εκκλησίας.

Θα ακολουθήσουμε την πορεία των Εκκλησιαστικών Δημοσίων Σχέσεων από τις απαρχές της μέχρι και σήμερα, όπου θα εξετάσουμε μεταξύ άλλων την χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τις Μητροπόλεις. Επίσης, θα δούμε πιο συγκεκριμένα την εφαρμογή τους στις Εκκλησίες, αλλά και τους τρόπους ενισχύσεώς τους με την ίδρυση Γραφείων Επικοινωνίας στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και Επικοινωνιακών Κέντρων στην Εκκλησία της Ελλάδος.

Για την εργασία μας χρησιμοποιήσαμε την μέθοδο προσέγγισης του ερωτηματολογίου, το οποίο αποστείλαμε ηλεκτρονικά σε όλες τις Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος. Μέσω του ερωτηματολογίου μας εξετάσαμε την δομή των Γραφείων Τύπου (φύλο, ηλικία, επίπεδο μόρφωσης, έτη διακονίας) και τον τρόπο χρήσης όλων των μέσων επικοινωνίας από τα Γραφεία, με ιδιαίτερη έμφαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν συνολικά 36 Ιερές Μητροπόλεις.

Τα κύρια συμπεράσματα της εργασίας είναι ότι η Εκκλησία της Ελλάδος έχει καταφέρει ανά τα έτη να αξιοποιήσει όλα τα προσφερόμενα μέσα επικοινωνίας για την βέλτιστη επικοινωνία του έργου της με το

ποίμνιο της. Αφουγκραζόμενη τις τάσεις της εποχής, έχει εναρμονιστεί με το νέο ψηφιακό περιβάλλον χρησιμοποιώντας αποτελεσματικά τα ηλεκτρικά μέσα προς ενημέρωση του πολυεπίπεδου έργου και των πολλαπλών δράσεων της και προς όφελος πάντα, συνολικά του λαού που ποιμαίνει.

ABSTRACT

This study concerns the Press and Public Relations Departments of the Holy Metropolises of the Church of Greece. More specifically, its purpose is the study of structure and manner of operation of the Press Offices of the Holy local Metropolises and how Public Relations tactics are implemented and work effective in informing the pastor, preacher, religious and charitable work of the Church. We will follow the course of the Ecclesiastical Publics Relations from its beginnings until today, where we will examine between others the use of social media by the Metropolises.

For our study we used the approach method of questionnaire, which we sent electronically to all Metropolises of the Church of Greece. Through our questionnaire we examined the structure of Press Offices (gender, age, level of education, years of service) and the manner in which all means of communication are used by the Offices, with a special focus on social media. A total of 36 Holy Metropolises responded to the questionnaire.

The main conclusions of the paper are that the Church of Greece has managed over the years to utilize all the offered means of communication for optimal communication of its work with the flock. Following the trends of the time, the church has adapted to the new digital environment using electronic media effectively to update the multi-level project and its multiple actions and always for the benefit, as a whole, of the people it shepherds.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' - Η επιστήμη των Δημοσίων Σχέσεων

1.1 Ορισμός

Είναι πολύ δύσκολο να ορίσει κανείς τις Δημόσιες Σχέσεις με λίγες λέξεις. Οι όποιες προσπάθειες να ορισθεί η επιστήμη των Δημοσίων Σχέσεων, πολύ συχνά, φάσκουν και διαφοροποιούνται μεταξύ τους. Κάποιοι ορισμοί περιγράφουν τα είδη των οργανισμών που χρησιμοποιούν τις Δημόσιες Σχέσεις, άλλοι ορισμοί βασίζονται στα ΜΜΕ που χρησιμοποιούνται για τις ανακοινώσεις των Δημοσίων Σχέσεων και, τέλος, άλλοι ορισμοί επικεντρώνονται στο κοινό με το οποίο οι Δημόσιες Σχέσεις επικοινωνούν¹.

Ο όρος «Δημόσιες Σχέσεις» είναι μετάφραση του αντίστοιχου αγγλικού όρου «Public Relations». Ο όρος αυτός για πρώτη φορά επινοήθηκε και χρησιμοποιήθηκε, με τη σημερινή του μορφή, στην Αμερική στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Για πολλούς Έλληνες θεωρητικούς των Δημοσίων Σχέσεων, ο όρος «Public Relations», δεν έχει αποδοθεί σωστά στην ελληνική γλώσσα². Γί' αυτούς σωστότερη απόδοση θα ήταν "σχέσεις με το κοινό"³ ή "Ανάπτυξη Σχέσεων"⁴, γιατί όπως υποστηρίζουν, «δημόσιες», σημαίνει συνήθως αυτό που έχει σχέση με το δημόσιο, δηλαδή με το κράτος. Έτσι εύκολα κάποιος μπορεί να θεωρήσει ότι δημόσιες σχέσεις, σημαίνει «σχέσεις με το κράτος» και όχι αυτό που πραγματικά σημαίνει⁵. Παρόλα αυτά, ο όρος «Δημόσιες Σχέσεις», έχει καθιερωθεί στη

---

¹ Otis Baskin – Craig Aronoff – Dan Lattimore, Δημόσιες Σχέσεις – Το Επάγγελμα και η Άσκησή του, Αθήνα, 2001, σελ.22.

² Νίκος Εξαδάκτυλος, Δημοσιες Σχέσεις, Αθήνα, 1995, σελ. 34.

³ Στο ίδιο.

⁴ Otis Baskin – Craig Aronoff – Dan Lattimore, ό.π.

⁵ Νίκος Εξαδάκτυλος, ό.π.

χώρα μας και κάθε απόπειρα αλλαγής, δεν θα έφερε κανένα αποτέλεσμα, αντίθετα θα δημιουργούσε σύγχυση⁶.

Τι είναι πραγματικά, όμως, οι Δημόσιες Σχέσεις; Πολλές είναι οι φορές που ο όρος έχει χρησιμοποιηθεί λανθασμένα για να εκφραστούν άλλες λειτουργίες της επικοινωνίας (π.χ. προπαγάνδα, η προώθηση πωλήσεων) είτε για να αποδοθούν μέρη μόνο της διαδικασίας των Δημοσίων Σχέσεων (π.χ. επίτευξη επικοινωνίας, δημοσιότητα, ενημέρωση κ.λπ.)⁷.

Πάντως, στον καθιερωμένο όρο «Δημόσιες Σχέσεις» περιέχονται τρεις επάλληλες διαδικασίες :

α) η έρευνα και η μελέτη της κατάστασης που βρίσκονται οι σχέσεις μεταξύ του συγκεκριμένου και του κοινού,

β) η εκπόνηση και η εκτέλεση προγραμμάτων ανάπτυξης αυτών των σχέσεων,

γ) η χρησιμοποίηση διαφόρων ειδικών μεθόδων και Μέσων (τεχνική) για να επιτευχθεί αυτή η ανάπτυξη σχέσεων.

Όπως γίνεται αντιληπτό, η ολοκληρωμένη, με επιστημονικά δεδομένα, ενέργεια των Δημοσίων Σχέσεων προϋποθέτει τη διαδοχική χρησιμοποίηση και των τριών παραπάνω διαδικασιών κι όχι μόνο της τρίτης, όπως συμβαίνει, όταν ανορθόδοξα «υποτίθεται» ότι «εφαρμόζονται» οι Δημόσιες Σχέσεις⁸.

Κάποιοι ορισμοί που έχουν αποδοθεί στις Δημόσιες Σχέσεις, γνωστοί και με διεθνές κύρος, τις εξετάζουν και τις αναλύουν :

Το Βρετανικό Ινστιτούτο Δημοσίων Σχέσεων έχει συμφωνήσει στα εξής : «Δημόσιες Σχέσεις είναι η οργανωμένη και διαρκής προσπάθεια για τη δημιουργία και διατήρηση καλής θέλησης και αμοιβαίας κατανόησης

---

⁶ Στο ίδιο.

⁷ Κώστας Μαγνήσαλης, Δημόσιες Σχέσεις, Αθήνα, 1988, σελ. 19.

⁸ Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας, Δημόσιες Σχέσεις, Αθήνα, 2000, 10^η έκδοση, σελ. 98-99.

μεταξύ ενός οργανισμού και των διαφόρων κατηγοριών του κοινού του». (Όπως αναθεωρήθηκε το Νοέμβριο του 1987)⁹.

Οι Αμερικανοί θεωρητικοί G. και D. Griswold διδάσκουν ότι «Δημόσιες Σχέσεις είναι η προμελετημένη, η προδιαγεγραμμένη και συστηματικά καταβαλλόμενη προσπάθεια για η δημιουργία και τη διατήρηση αμοιβαίας κατανόησης ανάμεσα σε έναν οργανισμό και το κοινό»¹⁰.

Ο Σύμβουλος Δημοσίων Σχέσεων R. Leffinguel γράφει ότι «Δημόσιες Σχέσεις είναι η τεχνική και η επιστήμη που αναφέρεται στη συμπεριφορά με την ανθρώπινη μάζα (σύνολο)¹¹. Ο ορισμός αυτός είναι αξιοπρόσεκτος γιατί τονίζει την συνύπαρξη στις Δημόσιες Σχέσεις τόσο της έννοιας της επιστήμης, όσο και της τεχνικής¹².

Η Ελληνική Εταιρεία Δημοσίων Σχέσεων έχει υιοθετήσει τον ακόλουθο ορισμό : «Δημόσιες Σχέσεις είναι κοινωνικό λειτούργημα αμφίδρομης επικοινωνίας, που – μετά από έρευνα και μελέτη των αντικειμενικών στοιχείων του δεδομένου περιβάλλοντος και σωστή πληροφόρηση των διαλεγόμενων – προσπαθεί μέσω ελεύθερου διαλόγου να συντελέσει στην παρουσίαση της αληθινής εικόνας του ενός προς τον άλλον, για να πετύχει, σε κλίμα αλληλοκατανόησης, την ανάπτυξη των σχέσεών τους σε βάση αμοιβαίου συμφέροντος»¹³.

---

⁹ Frank Jefkins, Δημόσιες Σχέσεις, Αθήνα, 2004, 4^η αγγλική έκδοση, σελ. 15.

¹⁰ Public Relations comes of age, Boston University School of Public Relations, 1947, σελ. 3.

¹¹ International Public Relations Review, Δεκέμβριος 1967.

¹² Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας, ό.π., σελ. 100.

¹³ Στο ίδιο.

1.2 Οι Δημόσιες Σχέσεις ως διαδικασία

Οι Δημόσιες Σχέσεις είναι μια διαδικασία –μια συνεχής διαδικασία – είναι ένα σύνολο πράξεων, αλλαγών ή λειτουργιών με τις οποίες φτάνουμε σε κάποιο αποτέλεσμα¹⁴. Οι Δημόσιες Σχέσεις εκτελούν ένα προσχεδιασμένο πρόγραμμα, το οποίο περιέχει πράξεις, δραστηριότητες και επικοινωνία με το κοινό ενός οργανισμού για να πετύχουν την καλή πίστη, την κατανόηση και την αποδοχή. Ο έλεγχος αποτελεσματικότητας των Δημοσίων Σχέσεων πραγματοποιείται με την έρευνα, χρησιμοποιώντας διάφορους μεθόδους εκτίμησης των δεδομένων στοιχείων της έρευνας, οι οποίες θα μας δείξουν πόσο καλό ή κακό ήταν το πρόγραμμα και η διαδικασία των Δημοσίων Σχέσεων το οποίο εκτελέστηκε από τον οργανισμό¹⁵.

Ένας τρόπος για να περιγράψουμε τη διαδικασία και για να μην ξεχνάμε τα συστατικά της στοιχεία είναι η χρήση του ακρώνυμου ΕΔΕΑ, το οποίο παρουσίασε πρώτα ο Καθηγητής John Marstong. Το ΕΔΕΑ σημαίνει ότι η δραστηριότητα αποτελείται από τέσσερα κύρια στοιχεία¹⁶.

- a. Έρευνα – Ποιο είναι το πρόβλημα;
- b. Δράση και σχεδιασμός – Τι πρόκειται να γίνει με αυτό;
- c. Επικοινωνία – Πως θα το ανακοινώσουμε στο κοινό;
- d. Αξιολόγηση – Το μήνυμα έφτασε στο κοινό και πως επηρεάστηκε από αυτό;

Στην αγγλική γλώσσα το ακρώνυμο ΕΔΕΑ αποδίδεται με τα γράμματα RACE (Research – Action – Communication – Evaluation).

---

¹⁴ Dennis L. Wilcox – Phillip H. Ault – Warren K. Agee, Δημόσιες Σχέσεις Στρατηγικές και Τεχνικές, 4^η έκδοση, Αθήνα, 2004, σελ. 39.

¹⁵ Νίκος Εξαδάκτυλος, ό.π., σελ. 41.

¹⁶ Dennis L. Wilcox – Phillip H. Ault – Warren K. Agee, ό.π., σελ. 39.

Η διαδικασία των Δημοσίων Σχέσεων, λοιπόν, μπορεί να συνοψιστεί ως εξής¹⁷ :

Επίπεδο 1

α. Οι υπάλληλοι που ασχολούνται με τις Δημόσιες Σχέσεις έχουν γενική εικόνα του προβλήματος μέσα από διάφορες πηγές.

β. Το προσωπικό που ασχολείται με τις Δημόσιες Σχέσεις αναλύει τα εισερχόμενα στοιχεία και κάνει συστάσεις στη διοίκηση.

γ. Η διοίκηση χαράσσει την πολιτική που θα ακολουθήσει και λαμβάνει αποφάσεις δράσης.

Επίπεδο 2

δ. Το προσωπικό που ασχολείται με τις Δημόσιες Σχέσεις εκτελεί ένα πρόγραμμα δράσης.

ε. Το προσωπικό που ασχολείται με τις Δημόσιες Σχέσεις αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του σχεδίου δράσης.

Μετά τη λήψη των αποφάσεων της διοίκησης στο Επίπεδο 3, το προσωπικό που ασχολείται με τις Δημόσιες Σχέσεις πραγματοποιεί το πρόγραμμα δράσης στο Επίπεδο 4, μέσω διαφημίσεων, ομιλιών και προγράμματα που έχουν σχέση με την κοινότητα. Στο Επίπεδο 5 υπολογίζονται οι επιδράσεις των προσπαθειών που έγιναν στην ανατροφοδότηση από τα ίδια στοιχεία που υπήρχαν στο Επίπεδο 1. Τότε ο κύκλος επαναλαμβάνεται για να επιλυθούν οι απόψεις του προβλήματος, οι οποίες μπορεί να χρειάζονται επιπλέον λήψη αποφάσεων και σχεδίου δράσης¹⁸.

---

¹⁷ Στο ίδιο, σελ. 39-40.

¹⁸ Στο ίδιο, σελ. 41.

1.3 Αποστολή των Δημοσίων Σχέσεων

"Από την στιγμή της ύπαρξης της Εύας με τον Αδάμ, δημιουργήθηκαν οι ανθρώπινες σχέσεις και σε κάθε κοινωνία χρειάζεται επικοινωνία ανεξάρτητα πόσο μικρή και πρωτόγονη είναι. Φυσικό, επίσης, είναι να προκύψουν προβλήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν", είχε γράψει κάποια στιγμή ο Patrick Jackson, πρώην πρόεδρος της οργάνωσης εταιρίας Δημοσίων Σχέσεων στην Αμερική και εκδότης στο reporter. Έτσι, οι Δημόσιες Σχέσεις σκοπό τους έχουν την καθιέρωση και την βελτίωση των ανθρώπινων σχέσεων¹⁹.

Οι Δημόσιες Σχέσεις έχουν ως αποστολή, θα μπορούσε να προσθέσει κάποιος, αφενός μεν την εξάλειψη ή τουλάχιστον τον περιορισμό των αντιανθρώπων σχέσεων και συμφεροντολογικών τάσεων, αφετέρου δε τη δημιουργία συνεργασίας, κατανόησης και εμπιστοσύνης στους ανθρώπους, να κάνουν δηλαδή τον άνθρωπο από αντικείμενο και πάλι υποκείμενο. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας εξάλειψης των δυσάρεστων επιπτώσεων, που ακολουθούν την κοινωνικοοικονομική εξέλιξη και πρόοδο, δημιουργήθηκε ο θεσμός των Δημοσίων Σχέσεων, που προσφέρει μια διέξοδο απελευθέρωσης στην ανθρωπότητα²⁰.

Ως κατακλείδα, σε γενικές γραμμές, μπορούμε να πούμε ότι η βασική αποστολή των Δημοσίων Σχέσεων είναι η δημιουργία του απαραίτητου κλίματος συνεργασίας κι αμοιβαίας κατανόησης που θα επιτρέψει την ανάπτυξη κι εδραίωση αγαθών σχέσεων μεταξύ όλων εκείνων που ακολουθούν πολιτική Δημοσίων Σχέσεων και της κοινής γνώμης, στην οποία, άλλωστε, κατευθύνονται όλες οι σχετικές ενέργειες. Όπως επιγραμματικά σημείωνε ο γνωστός Δημοσιογράφος και Συγγραφέας Βασίλης Καζαντζής, στην πρώτη περίοδο της εφαρμογής του

---

¹⁹ Στο ίδιο, σελ. 35.

²⁰ Νίκος Εξαδάκτυλος, ό.π., σελ. 20.

θεσμού στην Ελλάδα, «Αποστολή των Δημοσίων Σχέσεων είναι να μετατρέψουμε την απάθεια ή αντιπάθεια σε συμπάθεια ή εμπάθεια»²¹.

Οι Δημόσιες Σχέσεις κατά συνέπεια, με την επικοινωνιακή αγωγή που αναλαμβάνουν, διαλύουν την άγνοια που μπορεί να υφίσταται για την αποστολή και το έργο των διαφόρων δημοσίων και ιδιωτικών οργανισμών, των ομάδων και των ατόμων, εξομαλύνουν τις παρεξηγήσεις που μπορεί να έχουν εμφιλοχωρήσει και δημιουργούν τις προϋποθέσεις μιας κοινωνικής συμπεριφοράς περισσότερο εξελιγμένης και ανθρώπινης. Με τον τρόπο αυτό συντελούν στην κοινωνική, οικονομική και εκπολιτιστική ανάπτυξη των ατόμων και των ομάδων, και κατά φυσική συνέπεια, και των χωρών γενικότερα. Η επικράτηση του πνεύματος της αλληλοκατανόησης και της φιλίας μεταξύ των συναναστρεφόμενων ατόμων και των συνεργαζόμενων ομάδων βοηθά στην ανάπτυξη του σεβασμού προς την ανθρώπινη οντότητα, από την οποία αντλούν τη δύναμή τους οι Δημόσιες Σχέσεις και προς τη δική τους εξυπηρέτηση, βασικά, αποβλέπουν²².

1.4 Ιστορική εξέλιξη των Δημοσίων Σχέσεων

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που ισχυρίζονται ότι οι Δημόσιες Σχέσεις είναι μια νέα λειτουργία²³. Πολλοί είναι εκείνοι, επίσης, που πιστεύουν ότι οι Δημόσιες Σχέσεις δεν έχουν ιστορία. Και έχουν δίκιο στο σημείο αυτό, αν εξετάσουμε τις Δημόσιες Σχέσεις στην παρούσα μορφή τους και εξέλιξη. Αν τις εξετάσουμε, όμως, από μια ευρύτερη και γενική θεώρηση, θα ανακαλύψουμε ότι οι ρίζες τους φτάνουν στο βάθος της Ιστορίας της Ανθρωπότητας²⁴.

---

²¹ «Δημοσιογραφία και Δημόσιες Σχέσεις», Δελτίον Διοικήσεως Επιχειρήσεων, Φεβρουάριος 1969.

²² Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας, ό.π., σελ. 96.

²³ Νίκος Εξαδάκτυλος, ό.π., σελ. 45.

²⁴ Κώστας Μαγνήσαλης, ό.π., σελ. 44.

Αν ανατρέξουμε στην αρχαιότητα μέχρι και τη βιομηχανική επανάσταση, θα βρούμε πολλά στοιχεία από την καθημερινή ζωή που θεωρούνται σαν εκδηλώσεις Δημοσίων Σχέσεων. Αν εξετάσουμε τις Δημόσιες Σχέσεις στα πλαίσια της ανθρώπινης κοινωνίας, τότε θα δούμε πως η κοινωνική επικοινωνία ως πνεύμα κι ως ψυχοκοινωνική ανάγκη υπάρχει από την εποχή που οι άνθρωποι ζουν ομαδικά, «εν κοινωνία»²⁵. Για να στερεωθεί η «εν κοινωνία» ζωή και να επιτευχθεί η συνεργασία, χρειάζεται αλληλογνωριμία, επικοινωνία, αγαθές σχέσεις, αλληλοεκτίμηση, κοινωνική αναγνώριση μεταξύ των ανθρώπων. Στη διαδικασία αυτή, άλλοτε αυθόρμητα κι άλλοτε κατευθυνόμενα, ο άνθρωπος παίρνει και δίνει πληροφορίες και καταβάλλει προσπάθειες για να πείσει τους συνανθρώπους του για κάτι (για μια ιδεολογία, για μια πίστη, για μια αρχή, για ένα γεγονός, για να δώσει μια «εικόνα» του εαυτού του ή του αντικειμένου που τον ενδιαφέρει). Ο κοινωνικός άνθρωπος γνωρίζει ότι χωρίς τη συνεργασία με τους άλλους δεν μπορεί να επιτύχει τους όποιους σκοπούς του (επιβίωσης, επιβολής, άσκησης επαγγέλματος, κοινωνικής καταξίωσης κ.λπ.)²⁶.

Ενδείξεις αυτής της λειτουργίας των Δημοσίων Σχέσεων, βρίσκουμε στους αρχαίους λαούς. Στην προσπάθεια των βασιλέων και της άρχουσας τάξης, για να δημιουργήσουν κλίμα συμπάθειας στον λαό και για να μπορούν να κυβερνήσουν. Επιδίωκαν να αυξήσουν τη φήμη και το γόητρό τους, κυρίως με τη δημιουργία ονομαστών έργων και μνημείων²⁷.

---

²⁵ Ο Δ. Καλιτσουνάκης σημειώνει : «Η ασφαλής εμπειρική διαπίστωση εμφανίζει ως γεγονός αναμφισβήτητον ότι οι άνθρωποι όλων των φυλών, όλων των εποχών και όλων των τμημάτων της γης ευθύς ως υπερέβησαν τη πρωτόγονον αυτών μορφήν, συνηνώθησαν εις ομάδας μικροτέρας ή μεγαλυτέρας, διά κοινωνικὴν συμβίωσιν... (η οποία κοινωνική συμβίωσις) είναι η διαμόρφωσις μιας υπερατομικής βουλήσεως». Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό «Ηλίου», τ. ΙΑ', σελ. 151.

²⁶ Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας, ό.π., σελ. 19-20.

²⁷ Νίκος Εξαδάκτυλος, ό.π., σελ. 63.

Βέβαια, όπως είναι φυσικό, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, που χρησιμοποιούνται σήμερα και η τεχνική διαδικασία που ακολουθείται, διαφέρει στο πέρασμα των αιώνων· η αναγκαιότητα, όμως, και το πνεύμα του περιεχομένου της Επικοινωνίας, όπως παρουσιάζονται στη διαδικαστική του έκφραση, παραμένουν σταθερά, τα ίδια. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι : η ιδέα και οι εφαρμογές των Δημοσίων Σχέσεων προϋπήρξαν του επαγγέλματος²⁸.

Στους μεγάλους πολιτισμούς όπως αυτούς της Βαβυλωνίας, της Ελλάδας και της Ρώμης, τα άτομα πείθονταν και δέχονταν την εξουσία της κυβέρνησης και της θρησκείας, μέσω κάποιων τεχνικών, οι οποίες χρησιμοποιούνται ακόμα, όπως : η διαπροσωπική επικοινωνία, οι ομιλίες, η τέχνη, η λογοτεχνία, τα γεγονότα που λάμβαναν χώρα επί σκηνής, η διαφήμιση και άλλες τέτοιες επινοήσεις. Φυσικά, καμία από αυτές τις προσπάθειες δεν ονομάζονταν Δημόσιες Σχέσεις, αλλά ο σκοπός και το αποτέλεσμα τους ήταν το ίδιο με αυτό κάποιων παρόμοιων δραστηριοτήτων σήμερα²⁹.

Στην αρχαία Ελλάδα συναντάμε όχι μόνο εφαρμογές και θεωρητική ανάπτυξη των Δημοσίων Σχέσεων, αλλά και συνειδητοποίηση της αξίας τους.

Οι Ρωμαίοι ανέπτυξαν ακόμη περισσότερο τις Δημόσιες Σχέσεις δημιουργώντας σχέσεις με τα άλλα έθνη.

Οι Βυζαντινοί έδειξαν εξαιρετικές ικανότητες στην καλλιέργεια των Δημοσίων Σχέσεων για την ανάπτυξη της φήμης, της ισχύος και τη διοργάνωση μεγαλόπρεπων γιορτών και επιδείξεων.

Κατά την Αναγέννηση και τους Νεώτερους Χρόνους παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση στη δύναμη και αξία της κοινής γνώμης. Ισχύ, την οποία αναγνωρίζουν φιλόσοφοι, ποιητές και συγγραφείς.

---

²⁸ Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας, ό.π., σελ. 19.

²⁹ Dennis L. Wilcox – Phillip H. Ault – Warren K. Agee, ό.π., σελ. 78.

Η αξία της κοινής γνώμης κορυφώνεται με τη Γαλλική Επανάσταση.

Οι Δημόσιες Σχέσεις με τη σύγχρονη μορφή τους γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν στις ΗΠΑ, στις αρχές του 20ου αιώνα. Οι αλλαγές που επέρχονται σε πολλούς τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής καθιστούν αναγκαία την ύπαρξη ενός νέου θεσμού, ο οποίος θα γεφυρώνει το χάσμα που επικρατούσε μεταξύ της κοινής γνώμης και επιχειρήσεων.

Πατέρας των Δημοσίων Σχέσεων θεωρείται ο Αμερικανός δημοσιογράφος Ivy Lee, που ίδρυσε πρώτος στον κόσμο, γραφείο Δημοσίων Σχέσεων.

Μετά την Αμερική, οι Δημόσιες Σχέσεις έφθασαν στην Ευρώπη, όπου και απλώθηκαν με εκπληκτικά γρήγορο ρυθμό³⁰.

Στην Αγγλία οι Δημόσιες Σχέσεις κάνουν την εμφάνισή τους το 1948 όπου ιδρύεται το Βρετανικό Ινστιτούτο Δημοσίων Σχέσεων, με σκοπό τη διάδοση του θεσμού στο κράτος, στην επιχείρηση και γενικά στους οργανισμούς.

Στη Γαλλία εμφανίστηκαν δύο χρόνια νωρίτερα το 1946. Από τότε εκδόθηκαν πολλές μελέτες σχετικά με τη θεωρία και εφαρμογή των Δημοσίων Σχέσεων.

Στην Ολλανδία, επίσης το 1946 δημιουργήθηκε η Ολλανδική εταιρεία Δημοσίων Σχέσεων, τα μέλη της οποίας, περίπου 340, ασχολήθηκαν επαγγελματικά με την εφαρμογή των Δημοσίων Σχέσεων.

Στην Ιταλία εμφανίστηκαν λίγο αργότερα, το 1950.

Στο Βέλγιο εμφανίστηκαν κατά το 1953. Το 1958 έγινε το πρώτο Διεθνές Συνέδριο Δημοσίων Σχέσεων και το 1959 σαν έδρα του ευρωπαϊκού κέντρου ορίστηκαν οι Βρυξέλλες, το οποίο περιλαμβάνει δώδεκα εθνικές ενώσεις Δημοσίων Σχέσεων συμπεριλαμβανομένης και της Ελληνικής Εταιρείας Δημοσίων Σχέσεων.

---

³⁰ Νίκος Εξαδάκτυλος, ό.π., σελ. 63.

Στη Δυτική Γερμανία οι Δημόσιες Σχέσεις εμφανίζονται για πρώτη φορά το 1958 και έκτοτε εφαρμόστηκαν με επιτυχία και από το κράτος και από τις επιχειρήσεις.

Στην Ελλάδα οι Δημόσιες Σχέσεις εμφανίστηκαν το 1951, όπου ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού ανέθεσε σε ξένη εταιρεία την εφαρμογή προγράμματος Δημοσίων Σχέσεων, εξάμηνης διάρκειας, για την προβολή του Ελληνικού Τουρισμού στο εξωτερικό. Το 1960 ιδρύθηκε στην Αθήνα η Ελληνική Εταιρεία Δημοσίων Σχέσεων με σκοπό την ανάπτυξη του θεσμού στη χώρα μας. Ο θεσμός, όμως, αντιμετώπισε τη δυσπιστία και την άγνοια τόσο των φορέων της διοίκησης όσο και των επιχειρηματιών.

Η αναγνώριση της ανάγκης εφαρμογής των Δημοσίων Σχέσεων έγινε κατ' αρχήν από ελάχιστες επιχειρήσεις (ιδιωτικές και δημόσιες) έκτοτε όμως έγινε δεκτή και από άλλες επιχειρήσεις καθώς και από την Εκκλησία, τις Ένοπλες Δυνάμεις, τις τράπεζες, κ.α.³¹

---

³¹ Στο ίδιο, σελ. 61 – 62.

1.5 Οι Δημόσιες Σχέσεις στην Ελλάδα

Ολόκληρη η ιστορία της αρχαίας Ελλάδας είναι γεμάτη από εκδηλώσεις και δραστηριότητες Δημοσίων Σχέσεων³².

Εκεί βρίσκουμε αφενός μεν τη θεωρητική ανάπτυξη των Δημοσίων Σχέσεων, αφετέρου δε τη συνειδητοποίηση της σημασίας της εφαρμογής τους, καθώς και τόσες πολλές εφαρμογές, με την καθιέρωση ειδικών εκδηλώσεων, τη θέσπιση διαφόρων θεσμών και τέλος τη δημιουργία ονομαστών έργων.

Όσον αφορά τη θεωρητική ανάπτυξη και θεμελίωση των Δημοσίων Σχέσεων, ιδίως σε θέματα επικοινωνίας μεταξύ των ατόμων και κοινωνικών ομάδων και πολιτείας καθώς και της ανάπτυξης καλών σχέσεων μεταξύ τους, αναφέρονται στα κείμενα του Αριστοτέλη, του Πλάτωνα, του Ξενοφώντα και του Θουκιδίδη³³.

Ο Αριστοτέλης, π.χ., αναφέρει ότι «οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν αρμονικά χωρίς φίλους και αν δεν λάβουν υπόψη ο ένας το συμφέρον του άλλου»³⁴. Ο Θουκιδίδης, στον «Επιτάφιο» του Περικλέους, γράφει σχετικά με την επικοινωνία : «Όσον αφορά στα κοινά, πολιτευόμαστε ελεύθερα και δεν είμαστε φιλύποπτοι στις σχέσεις των καθημερινών μας επικοινωνιών»³⁵.

Σχετικά με την καθιέρωση ειδικών εκδηλώσεων, η ανάπτυξη των Δημοσίων Σχέσεων επιτυγχάνεται με την καθιέρωση ειδικών εορταστικών εκδηλώσεων, όπως τα Πύθμια, τα Ίσθμια, Διονύσια, Παναθήναια, οι Ολυμπιακοί Αγώνες κ.α., που εκτός των άλλων, έδιναν την ευκαιρία να έρχονται σε επαφή και να ανταλλάσσουν απόψεις σε διάφορα θέματα εθνικού ενδιαφέροντος και προωθούν την ανάπτυξη της ιδέας της εθνικής

---

³² Στο ίδιο, σελ. 50.

³³ Στο ίδιο, σελ. 50 – 51.

³⁴ Ηθικά Νικομάχεια, VIII 1155α.

³⁵ 37, 2.

ενότητας και της αλληλεγγύης μεταξύ τους. Εκτός των εκδηλώσεων αυτών υπήρχαν και πολλές γιορτές και πανηγύρια για την προβολή ορισμένων στόχων, όπως, για παράδειγμα, για την προσωπική προβολή υπήρχαν συμπόσια, κ.λπ.

Σχετικά με τη θέσπιση ορισμένων θεσμών, είχαν σκοπό να δημιουργήσουν κατανόηση και εμπιστοσύνη μεταξύ των πολιτών. Ένας από τους θεσμούς αυτούς είναι η «Αγορά» στην Αθήνα, όπου γίνεται τόπος συζήτησης και ενημέρωσης των πολιτών, μετάδοσης απόψεων και υπάρχει ελεύθερη και διαλογική συζήτηση μεταξύ τους. Επίσης, τα μαντεία, τα οποία ήταν φορείς μεταστροφής της κοινής γνώμης, καθώς και οι Αμφικτιονίες, που εκτός των άλλων επιδίωκαν την ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και τις ειρηνικές επιλύσεις των διαφορών. Μπορεί να λεχθεί ότι οι Αμφικτιονίες ήταν πρόδρομοι των σημερινών συνεδρίων.

Παράλληλα, με τη δημιουργία ονομαστών πνευματικών και καλλιτεχνικών έργων επιδίωκαν τον επηρεασμό της κοινής γνώμης, την προώθηση των σχέσεων μεταξύ τους και την προβολή τους στους άλλους λαούς. Στην προσπάθεια αυτή επιστρατεύθηκαν το θέατρο, η ποίηση και η ρητορική. Κύριοι εκπρόσωποί της ήταν ο Όμηρος, ο Αισχύλος, ο Ευριπίδης, ο Σοφοκλής κ.α. Και κατά την Ελληνιστική περίοδο βρίσκουμε εκδηλώσεις Δημοσίων Σχέσεων. Ο Μέγας Αλέξανδρος μετά την εκστρατεία του εναντίον των Περσών, ανέπτυξε μαζί τους φιλικούς δεσμούς. Ίδρυσε ελληνικές πόλεις και με κάθε τρόπο προσπάθησε να προβάλλει και να μεταφέρει τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική γλώσσα σ' ολόκληρο τον τότε γνωστό κόσμο. Τα τότε μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη μετάδοση πληροφοριών και για την επικοινωνία μεταξύ των ατόμων ήταν ο προφορικός και ο γραπτός λόγος³⁶.

---

³⁶ Νίκος Εξαδάκτυλος, ό.π., σελ. 51.

Στη σύγχρονη μορφή τους, η επαγγελματική εμφάνιση των Δημοσίων Σχέσεων άρχισε στην Ελλάδα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στη δεκαετία του '50³⁷. Ως πρώτη επίσημη εφαρμογή του πνεύματος των Δημοσίων Σχέσεων αναφέρεται ο εορτασμός της 1900^{ης} επετείου από την έλευση του Αποστόλου Παύλου στην Ελλάδα κι από την ίδρυση της Ελληνικής Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας (50 μ.Χ. – 1950)³⁸.

Την εποχή που ακολούθησε, οι Δημόσιες Σχέσεις εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα, κυρίως, από μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις (κυρίως πετρελαιοειδών) που λειτουργούσαν και στον ελληνικό χώρο κι από μεγάλες ελληνικές οικονομικές μονάδες, μια κι αυτές αντιλήφθηκαν τη σημασία των προγραμμάτων Ανάπτυξης Σχέσεων και παράλληλα μπορούσαν να διαθέσουν τα αναγκαία οικονομικά κ.α. μέσα για παρόμοια προγράμματα. (Αναφέρονται : το 1953 η μεγαλύτερη τότε βιομηχανία ηλεκτρικών οικιακών συσκευών, η Ιζόλα, το 1957 η μεγάλη επιχείρηση νημάτων, υφασμάτων, ένδυσης, η Πειραϊκή – Πατραϊκή κ.λπ., ενώ το πρώτο ανεξάρτητο ελληνικό Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων είναι ο «Ορίζων» του Γερ. Αποστολάτου, που ιδρύθηκε το 1954)³⁹. Το ότι μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις και πολυεθνικές εταιρείες ήταν εκείνες που αρχικά εφάρμοσαν της αρχές των Δημοσίων Σχέσεων, προκάλεσε τη δυσπιστία του λαού.

Την ίδια περίοδο, η Δημόσια Διοίκηση δεν έδειξε ενδιαφέρον για τις Δημόσιες Σχέσεις, με μοναδική εξαίρεση της Ένοπλες Δυνάμεις, που και σ' αυτές, όμως, η έννοια των Δημοσίων Σχέσεων πολλές φορές συγχέονταν με εκείνη της προπαγάνδας. Πάντως στις μεγάλες στρατιωτικές μονάδες υπήρχαν αυτοτελή Γραφεία Δημοσίων Σχέσεων όπως, επίσης, στην ΕΣΥΕ.

---

³⁷ Otis Baskin – Craig Aronoff – Dan Lattimore, ό.π., σελ. 51.

³⁸ Λεπτομέρειες για την οργάνωση και την πραγματοποίηση των επετειακών εκδηλώσεων θα αναλυθούν στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσης εργασίας «Εκκλησιαστικές Δημόσιες Σχέσεις».

³⁹ Otis Baskin – Craig Aronoff – Dan Lattimore, ό.π., σελ. 52.

Όσον αφορά στις ΔΕΚΟ, από τις πρώτες που χρησιμοποίησαν Δημόσιες Σχέσεις ήταν η ΔΕΗ, ο ΟΤΕ και το ΕΛΚΕΠΑ (Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας)⁴⁰.

Σήμερα, όμως, στην Ελλάδα, οι Δημόσιες Σχέσεις βρίσκονται εξακολουθητικά σε άνοδο και υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για τις υπηρεσίες τους. Η αύξηση αυτή της ζήτησης των υπηρεσιών Δημοσίων Σχέσεων οφείλεται στην παγιοποίηση των στοιχείων της ελληνικής εθνικής οικονομίας, στα νέα σχήματα λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, στο σύγχρονο πνεύμα της κυβερνητικής πολιτικής, στην ισχυροποίηση μεγάλων επιχειρήσεων κυρίως σε νέους τομείς της τεχνολογίας (π.χ., ηλεκτρονικά συστήματα), στην ισότιμη συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στη ζώνη του Ευρώ, στην εγκατάσταση ελληνικών επιχειρήσεων σε ξένες χώρες (π.χ., Βαλκάνια) είτε αυτοδύναμα είτε σε συνεργασία με αλλοδαπούς οργανισμούς, γενικά στη σημειούμενη ανάπτυξη πάνω σε νέα δεδομένα, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της χώρας.

Είναι, επίσης, ενδεικτικό ότι στην Ελλάδα οι Δημόσιες Σχέσεις έχουν γενικά αναγνωρισθεί τόσο τυπικά (τοποθέτηση στην ιεραρχία), όσο και λειτουργικά (συμμετοχή των επαγγελματιών Δημοσίων Σχέσεων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων) στην υψηλή διοικητική βαθμίδα ενός οργανισμού⁴¹.

---

⁴⁰ Για θέματα που άπτονται των Δημοσίων Σχέσεων στις ελληνικές ΔΕΚΟ, βλ. στο βιβλίο του Περικλή Ν. Λύτρα «Οι Δημόσιες Σχέσεις στο Δημόσιο Τομέα: Θεωρία και Πράξη», Αθήνα, 1998.

⁴¹ Otis Baskin – Craig Aronoff – Dan Lattimore, ό.π., σελ. 71.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' - Εκκλησιαστικές Δημόσιες Σχέσεις

2.1 Δημόσιες Σχέσεις, Επικοινωνία και Θρησκεία

Η εκκλησία, όπως και κάθε άλλη ανθρώπινη κοινότητα – ακόμα και η πολιτική κοινότητα, αν και με διαφορετικό τρόπο – δεν είναι ένα πρόσωπο, αποκομμένο σώμα, ούτε μία άμορφη μάζα ατόμων, ούτε ένα αριθμητικό άθροισμα τους. Το άτομο είναι πάντα συνδεδεμένο με την κοινότητα: θα μπορούσε η σχέση αυτή να ονομαστεί «υποστατική σχέση προσωπικών σχέσεων». Είναι αδύνατο να κατανοήσουμε το άτομο έξω από την σχέση του με την κοινότητα. Στην περίπτωση της εκκλησίας, που έχει την δική της υπόσταση και τα δικά της θεμέλια στη θεία δράση, αυτή η "ενωτική" δράση τονίζεται περισσότερο. Η εκκλησία δεν είναι μία πολιτική κοινότητα, αλλά είναι μία θρησκευτική κοινότητα, ακόμα περισσότερο μία θρησκευτική κοινότητα πίστης. Δεν υπάρχει θρησκευτική κοινότητα χωρίς επικοινωνία. Μιλώντας με εκκλησιαστικούς όρους, αυτό σημαίνει ότι η θρησκευτική κοινότητα στην εκκλησία γεννήθηκε από την αυτοεπικοινωνία του Θεού με την ανθρωπότητα⁴².

Από την ίδρυση της ακόμα, ο ρόλος της επικοινωνίας θεωρήθηκε σημαντικός στην εκκλησία, όταν οι μαθητές του Χριστού κλήθηκαν να διαδώσουν το έργο του Ευαγγελίου «Πηγαίνετε σε όλο τον κόσμο και κηρύξτε το Ευαγγέλιο σε ολόκληρη την πλάση»⁴³. Στην πραγματικότητα, όπως σημείωσαν οι Schement και Stephenson, «Το έργο της Εκκλησίας είναι βασικά η επικοινωνία»⁴⁴.

---

⁴² Gaitano N., «Public opinion in the Church. A communicative and ecclesiological reflection», Church, Communication and Culture, 27 October 2016, p. 182-183.

⁴³ Μαρκ. 16,20.

⁴⁴ Schement, J. R., & Stephenson, H. C. (1996). Religion and the information society. In J. M.

Κατά τον Ramo⁴⁵, η θρησκεία έχει χρησιμοποιήσει την τεχνολογία από πολύ νωρίς για να επικοινωνήσει το έργο της. Για παράδειγμα, οι πρώιμες Χριστιανικές και Εβραϊκές γραφές αναφέρονται σε μερικά από τα παλαιότερα βιβλία και το πρώτο έργο του Gutenberg ήταν η Βίβλος. Ο Ramo, επίσης, εντόπισε την σχέση της θρησκείας με την τεχνολογία πριν 5000 χρόνια, ξεκινώντας από τις σφηνοειδής πλάκες των Σουμερίων. Οι δε εκκλησίες θεωρούν την επικοινωνία σκόπιμη. Ο Emmanuel⁴⁶ σημείωσε ότι η Παγκόσμια Ένωση Χριστιανών Επικοινωνητών έχει γράψει τις χριστιανικές αρχές επικοινωνίας ως εξής:

1. Η επικοινωνία δημιουργεί κοινότητα
2. Η επικοινωνία είναι συμμετοχική
3. Η επικοινωνία απελευθερώνει
4. Η επικοινωνία υποστηρίζει και αναπτύσσει πολιτισμούς
5. Η επικοινωνία είναι προφητική

Αυτές οι αρχές υποδηλώνουν ότι η Εκκλησία έχει εκτιμήσει την αξία της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Οι Εκκλησίες χρησιμοποιούν επίσης την επικοινωνία για να διαμορφώσουν την ταυτότητα που παρουσιάζουν στο κοινό⁴⁷.

Buddenbaum & D. A. Stout (Eds.), Religion and media use: A review of the mass communication and sociology literature, p. 273. Thousand Oaks, CA: Sage.

⁴⁵ Ramo, J. C. (1996, December 16). Finding God on the Web. Time, p. 145.

⁴⁶ Emmanuel, D. (1999). Challenges of Christian communication and broadcasting. London: Macmillan.

⁴⁷ Sturgill Amanda, Scope and Purposes of Church Web sites, Article in Journal of Media and Religion, August 2004, pg. 165-166.

2.2 Η επικοινωνία στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία

Το 2005 ο Πάπας Ιωάννης Παύλος Β' εξέδωσε την αποστολική επιστολή *Rapid Development*⁴⁸, η οποία αναφέρεται στην αξιοποίηση των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας από την Εκκλησία. Η επιστολή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον αν σκεφτεί κανείς ότι τοποθετείτε χρονικά λίγο πριν την ευρεία διάδοση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Μεταξύ άλλων αναφέρει πως η χρήση των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας από την Εκκλησία με σκοπό την κατήχηση και την διάδοσή του Ευαγγελίου αποτελεί απάντηση στην εντολή του Κυρίου «Πηγαίνετε σε όλο τον κόσμο και κηρύξτε το Ευαγγέλιο σε ολόκληρη την πλάση» (Μάρκος 16:20). Αναφέρει πως η χρήση των τεχνικών και των τεχνολογιών των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αποστολής της Εκκλησίας στην τρίτη χιλιετία και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι: Η επικοινωνία τόσο στο εσωτερικό της εκκλησιαστικής κοινότητας όσο και μεταξύ της εκκλησίας και του κόσμου γενικότερα, απαιτεί διαφάνεια και μία νέα προσέγγιση για την αντιμετώπιση ερωτημάτων σχετικά με τον κόσμο των media. Αυτή επικοινωνία πρέπει να τείνει προς έναν εποικοδομητικό διάλογο, ώστε να προωθηθεί μία σωστά ενημερωμένη και αξιόπιστη κοινή γνώμη εντός της χριστιανικής κοινότητας. Η εκκλησία, όπως και άλλοι θεσμοί και ομάδες, έχει την ανάγκη και το δικαίωμα να κάνει γνωστές τις δραστηριότητες της. Ωστόσο, όταν οι περιστάσεις το απαιτούν, πρέπει να είναι σε θέση να εγγυάται επαρκή εμπιστευτικότητα, χωρίς παρόλα αυτά να ζημιώνεται η έγκαιρη και επαρκής επικοινωνία σχετικά με τα εκκλησιαστικά δρώμενα. Αυτός είναι ένας από τους τομείς όπου η

---

⁴⁸ Παράρτημα Ι

συνεργασία μεταξύ κοσμικών και ιερέων θεωρείται περισσότερο αναγκαία, όπως τόνισε δεόντως το Συμβούλιο.

Το έτος 2015 ο νυν Πάπας Φραγκίσκος εξέδωσε αποστολικό γράμμα⁴⁹ ανακοινώνοντας της ίδρυση της Γραμματείας Επικοινωνίας, σε μια εποχή, όπως τονίζεται στο γράμμα του Αγιωτάτου Πάπα, κατά την οποία το πλαίσιο επικοινωνίας χαρακτηρίζεται από την παρουσία και την ανάπτυξη των ψηφιακών μέσων και των κοινωνικών δικτύων. Γι' αυτό και η Αγία Έδρα πρέπει να επανεξετάσει και να αναδιοργανώσει το σύστημα επικοινωνίας της, με σκοπό να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες της αποστολής της Εκκλησίας.

Έτσι, αφού εξετάστηκαν οι μελέτες σκοπιμότητας και έχοντας την ομόφωνη γνώμη του Συμβουλίου των Καρδινάλιων, ιδρύθηκε η Γραμματεία Επικοινωνίας της Αποστολικής Έδρας της Ρώμης.

Αξίζει να αναφέρουμε πως στη δικαιοδοσία της Γραμματείας Επικοινωνίας του Βατικανού, η οποία ιδρύθηκε 30 Απριλίου 2015, εντάχθηκαν α) το Ποντιφικό Συμβούλιο για τις κοινωνικές επικοινωνίες, β) το Γραφείο Τύπου της Αγίας Έδρας, γ) η Υπηρεσία Διαδικτύου του Βατικανού, δ) το Ραδιόφωνο του Βατικανού, ε) το Τηλεοπτικό Κέντρο του Βατικανού, στ) η καθημερινή εφημερίδα L'Osservatore Romano ζ) το Τυπογραφείο, η) η Υπηρεσία Φωτογραφίας και θ) ο Εκδοτικός Οίκος του Βατικανού.

Χαρακτηριστικό είναι το 3^ο άρθρο του Αποστολικού Γράμματος, το οποίο αναθέτει στη νέα Γραμματεία Επικοινωνίας, σε συνεργασία με τη Γραμματεία Επικρατείας, τον επίσημο διαδικτυακό ιστότοπο του Βατικανού (www.vatican.va) καθώς και τον επίσημο λογαριασμό του Ποντίφηκα στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης Twitter (@pontifex).

---

⁴⁹ Παράρτημα II

2.3 Οι Δημόσιες Σχέσεις και η Εκκλησία της Ελλάδος

2.3.1 Ο εορτασμός της 1900^{ης} επετείου από της ελεύσεως του Αποστόλου Παύλου στην Ελλάδα

Ως πρώτη εφαρμογή του πνεύματος της Κοινωνικής Επικοινωνίας αναφέρεται ο εορτασμός της 1900^{ης} επετείου από την έλευση του Αποστόλου Παύλου στην Ελλάδα κι από την ίδρυση της Ελληνικής Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας. Ο εορτασμός άρχισε να οργανώνεται το 1947, ύστερα από απόφαση της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (αριθ. 15/1-4-1947) και υιοθέτησης από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, στις 5-7-1947.

Ένας εορτασμός, του οποίου η προετοιμασία, όπως προαναφέραμε, ξεκίνησε πολύ νωρίς, με ιδέες, απόψεις και σκέψεις, ώστε η επέτειος του κοσμοϊστορικού γεγονότος της εισόδου του Ευαγγελίου στην Ελλάδα και την Ευρώπη από τον Απόστολο των Εθνών Παύλο, αλλά και της ίδρυσης της Εκκλησίας της Ελλάδος, να λάβει παγχριστιανικό και παγκόσμιο χαρακτήρα.

Στο επίσημο δελτίο (περιοδικό) της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος με τίτλο «Εκκλησία», της εποχής εκείνης, καταγράφονται προτάσεις⁵⁰ για μια εκστρατεία οργανώσεων και εκδηλώσεων, οι οποίες θα έβρισκαν ζωηρή απήχηση στον Κόσμο της Ορθοδοξίας και του χριστιανισμού γενικότερα.

---

⁵⁰ Ο Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών Παναγιώτης Μπρατσιώτης (διατελέσας Πρόεδρος του ιδίου Πανεπιστημίου και Κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής) έθεσε μια ιδέα καθαρώς χριστιανικού χαρακτήρα και αφορούσε τη διοργάνωση μιας ευαγγελιστικής εκστρατείας σε ολόκληρη τη χώρα για τον αναευαγγελισμό και την αναμαθήτευση του λαού, ο οποίος απομακρύνθηκε και αποξενώθηκε από τον Χριστό και το Ευαγγέλιο (Επίσημον Δελτίον της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», Έτος 26^ο, 15 Νοεμβρίου 1949, Αριθ. 23).

Επειδή όμως άργησε να οργανωθεί⁵¹, πραγματοποιήθηκε το 1951 με τη συνεργασία Εκκλησίας, Κράτους, ανώτατων πνευματικών ιδρυμάτων κι άλλων επίσημων φορέων – όπως ειδικός νόμος καθόρισε⁵². Για πρώτη φορά έγινε στη χώρα μας τέτοια ευρύτατη κινητοποίηση ανθρώπων και Μέσων σε διεθνές επίπεδο, σε μια εποχή που ακόμα δεν είχε συντελεστεί ο εκκλησιαστικός διάλογος και δεν είχαν αρχίσει οι προσπάθειες συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων Χριστιανικών Εκκλησιών. Η συμμετοχή και η κινητοποίηση τόσων ξένων προσωπικοτήτων κύρους έγινε σύμφωνα με το πνεύμα και τη διαδικασία των Δημοσίων Σχέσεων⁵³.

Για τη διοργάνωση, την εφαρμογή και τα πρώτα βήματα θέσπισης των Δημοσίων Σχέσεων στην Ελλάδα, μέσω του επετειακού εορτασμού της ελεύσεως του Αποστόλου Παύλου στην Ελλάδα, σε συνεργασία του Ελληνικού Κράτους με την Εκκλησία της Ελλάδος, συστάθηκε, επισήμως επιτροπή, την οποία αποτελούσαν εκπρόσωποι Εκκλησίας και Πολιτείας, με τον τίτλο «Επιτροπή εορτασμού Αποστόλου Παύλου».

Σε Ανακοίνωση – Δελτίο Τύπου της Επιτροπής διαβάζουμε⁵⁴ :

---

⁵¹ Στο Δελτίο της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», (1 Ιουλίου 1950, Αριθ. 13), διαβάζουμε στη στήλη των παρατηρήσεων πως, εκδόθηκε νόμος πανελλήνιου εορτασμού και κρίθηκε σκοπιμότερο να διεξαχθεί ο εορτασμός το επόμενο έτος (1951) με την καλύτερη δυνατή οργάνωση, όπως ακριβώς έπρεπε, όχι μόνο για τον ελληνισμό, αλλά και για ολόκληρο τον διά του χριστιανισμού εκπολιτισθέντα κόσμο και διά της ακτινοβολίας της χριστιανικής Ελλάδος φωτισθέντα.

⁵² Ν. 984/1949 «Περί εορτασμού της 19^{ης} εκατονταετηρίδος της Χριστιανικής Ελλάδος». Αργότερα ψηφίστηκε συμπληρωματικά ο Ν. 1729/195. Βλ. Πανηγυρικός τόμος εορτασμού της 1900^{ης} επετείου της ελεύσεως του Αποστόλου Παύλου εις την Ελλάδα (επιμέλεια καθηγητού Α. Αλιβιζάτου), (Αθήναι, 1953). – Δ. Κ. Μαγκλιβέρα, «Η πρώτη εκδήλωση Δημοσίων Σχέσεων εν Ελλάδι», Δελτίον Διοικήσεως Επιχειρήσεων, Μάιος 1968. – Ι. Παπαμιχαλάκη, «Ο Παγχριστιανικός εορτασμός της 1900^{ης} επετείου της ελεύσεως του Αποστόλου Παύλου εις Ελλάδα και της ιδρύσεως της Χριστιανικής Εκκλησίας. Πρώτη εκδήλωση Δημοσίων Σχέσεων εις την νεωτέραν ιστορίαν», Δελτίον Διοικήσεως Επιχειρήσεων, Αύγουστος 1978. Οι Ι. Παπαμιχαλάκης και Ι. Λαβέτζης είχαν εργαστεί στην οργάνωση του εορτασμού.

⁵³ Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας, ό.π., σελ. 41.

⁵⁴ Επίσημον Δελτίον της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», Έτος 28^ο, 15 Απριλίου 1951, Αριθ. 8, σελ. 117.

«Αι προετοιμασίαι διά τον Εορτασμόν του Αποστόλου Παύλου προχωρούν με γοργόν σχετικώς ρυθμόν.

Ἡδη ητοιμάσθη πρόχειρον πρόγραμμα του Εορτασμού με ακριβή καθορισμόν των διαφόρων λεπτομερειών του Εορτασμού, το οποίον, εκτυπωθέν εις την Αγγλικήν γλώσσαν, απεστάλη εις το εξωτερικόν προς πληροφορίαν των ενδιαφερομένων Εκκλησιών και θεολόγων. Η καλλιτεχνική εκτύπωσις του οριστικού προγράμματος, ως και του τουριστικού λευκώματος διά τους προσκυνητάς, συντελείται συνεχώς.

Ως γνωστόν ο Εορτασμός θα λάβη κυρίως μορφήν προσκυνήματος εις τα διάφορα μέρη της Ελλάδος, τα οποία επεσκέφθη και εις τα οποία εκήρυξεν ο Απόστολος Παύλος.

Επίσης ετοιμάζεται οργάνωσις των διαφόρων συγκεντρώσεων, τελετών και υποδοχών, αίτινες θα γίνουν εις τα διάφορα μέρη του Εορτασμού και ιδία τας Αθήνας.

Δυστυχώς αι καταφατικά απαντήσεις εις τας γενομένας προσκλήσεις είναι περιορισμένα και περισσότερον από ό,τι υπελογίζετο, και τούτο οφείλεται εις την αργοπορίαν της αποστολής των προσκλήσεων, ήτις, διά την μη έγκαιρον διάθεσιν του απαιτουμένου διά τον Εορτασμόν ποσού, δεν εγένετο ως έπρεπε ενωρίτερον.

Παρά ταύτα, διάφοροι Εκκλησίαι Αμερικής και Ευρώπης ως και διάφοροι Θεολογικά Σχολαί και θεολόγοι εδήλωσαν ήδη συμμετοχήν εις τας εορτάς και πολλοί εκ των τελευταίων παρεκάλεσαν όπως προσκληθούν.

Μεταξύ των ελευσομένων αναφέρονται αντιπρόσωποι της Αγγλικανικής Εκκλησίας εν Αγγλία και Αμερική, της Μεθοδιστικής Εκκλησίας της Αμερικής, άλλων Εκκλησιών Ευρώπης, Αμερικής, Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας, ως και τα ονόματα γνωστών θεολόγων, ιδία της Ευρώπης.

Αντιπρόσωποι των Εκκλησιών της Ασίας και Αφρικής εδηλωσαν αδυναμίαν συμμετοχής.

Άρνησιν συμμετοχής εδήλωσε και το Βατικανόν, παρέχον ως λόγον παρεμβαλλομένας εκ μέρους του Ελληνικού Κράτους δυσχερείας εις την διευθέτησιν εκκλησιαστικών πραγμάτων της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας εν Ελλάδι κατά τας μονομερείς απαιτήσεις του Βατικανού⁵⁵.

Προσεχώς θα δημοσιευθεί εις την «Εκκλησίαν» το πλήρες κείμενον του Προγράμματος του Εορτασμού, ως και πλήρης κατάλογος των συμμεθεξιμένων εις τον Εορτασμόν.

Επίσης ετοιμάζεται ορατόριον εκ μέρους του μουσουργού κ. Πετρίδου με θέμα «ο Απόστολος Παύλος», το οποίον θα δοθή την ημέραν της εορτής του Αποστόλου, παρουσία των επισήμων εις το Θέατρον Ηρώδου του Αττικού».

Οι επίσημοι εορτασμοί της 1900^{ης} επετείου από της ελεύσεως του Αποστόλου Παύλου στην Ελλάδα έλαβαν χώρα το δεύτερο δεκαπενθήμερο του μηνός Ιουνίου του 1951, με αποκορύφωμα, όπως κάθε χρόνο έως και σήμερα, την ημέρα μνήμης του Αποστόλου των Εθνών Παύλου, την 29^η Ιουνίου εκάστου έτους.

Η εφαρμογή των Δημοσίων Σχέσεων στον εορτασμό αποκαλύφθηκε σε κάθε κίνηση και πρωτοβουλία της Επιτροπής, αλλά και της Ηγεσίας της Εκκλησίας και της Πολιτείας. Μαζί με τις Ανακοινώσεις και τα Δελτία Τύπου που δημοσιεύονταν κατά διαστήματα, χρησιμοποιήθηκαν και άλλα μέσα για να εφαρμοστούν, οι αρμοδιότητες των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων – όπως θα αποκαλούσαμε σήμερα. Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Σπυρίδων⁵⁶, με την ευκαιρία

---

⁵⁵ Παρακάτω θα αναφερθούμε στο θέμα που προέκυψε με την Καθολική Εκκλησία και την ανταλλαγή επιστολών της Εκκλησίας της Ελλάδος με την Αγία Έδρα.

⁵⁶ Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Σπυρίδων (Βλάχος), 1949-1956. Εξελέγη από Μητροπολίτης Ιωαννίνων. Αξίζει να σημειώσουμε ότι αγωνίστηκε για την αναδιοργάνωση της Εκκλησίας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Εμφύλιο. Ήταν αυτός που ανέλαβε την ηγεσία του Κυπριακού Αγώνα, στην οποία τον διαδέχθηκε ο Μακάριος, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Κύπρου.

της έναρξης του εορτασμού, απυήθυνε μήνυμα, την Παρασκευή 15 Ιουνίου 1951 και ώρα 10.25 μ.μ., από τον Ραδιοφωνικό Σταθμό των Αθηνών.

Μεταξύ άλλων ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών αναφέρεται⁵⁷ στην πορεία του Αποστόλου Παύλου από την Ιερουσαλήμ στη Μικρά Ασία και την Ελλάδα, για τη διάδοση του Ευαγγελίου του Χριστού. Αναφέρει, επίσης, τις πόλεις από τις οποίες πέρασε ο Απόστολος, σύμφωνα με το βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων και των Επιστολών του Παύλου, όπως, οι Φίλιπποι, η Θεσσαλονίκη, η Βέροια, η Αθήνα, η Κόρινθος, η Ρόδος, η Νικόπολη, η Αχαΐα, η Κρήτη, η Κύπρος και άλλες εκτός Ελλάδος. Σε όλες τις πόλεις αυτές, από τις οποίες πέρασε, κήρυξε και ίδρυσε Εκκλησίες, η Ελληνική Εκκλησία και το Ελληνικό Έθνος, τελούν εορτασμούς και αποδημίες. Γι' αυτό και ο Μακαριώτατος, τέλος, καλεί τον ελληνικό λαό να τιμήσει και εορτάσει την επέτειο αυτή⁵⁸.

Παραπάνω, αναφέραμε την άρνηση του Βατικανού να συμμετέχει στους εορτασμούς λόγω δυσχέρειας του Ελληνικού Κράτους, να διευθετήσει εκκλησιαστικά πράγματα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, η απάντηση στην επίσημη πρόσκληση της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας προς τον Ποντίφικα της Ρώμης, για τους εορτασμούς τού Αποστόλου Παύλου, ήρθε, εκ μέρους του Πάπα, διά του Monseigneur Montini, ο οποίος γράφει⁵⁹ : «...Η είδησις εγένετο αποδεκτή με πλήρη ικανοποίησιν του Αγίου Πατρός, όστις δεν ηδύνατο ή να χαρή, βλέπων, ότι ο ένδοξος Απόστολος τιμάται πανηγυρικώς εις το έθνος τούτο, εις το οποίον οι Ρωμαίοι Ποντίφηκες πολλά δείγματα έδωσαν της εκτιμήσεως και της αγάπης των... Δυστυχώς δεν είναι δυνατόν ν'

---

⁵⁷ Επίσημον Δελτίον της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», Έτος 28^ο, 20 Ιουνίου 1951, Αριθ. 11-12, σελ. 138 – 139.

⁵⁸ «Κηρύσσοντες σήμερα την έναρξιν των πανελληνίων εορτών προς τιμήν της αφίξεως του Αποστόλου Παύλου εις την Ελλάδα, καλούμεν τον ευσεβή Ελληνικόν λαόν να συνεορτάση μετά των φιλοξενουμένων εις την Πατρίδα μας ευλαβών και ευγενών Ξένων μας».

⁵⁹ Επίσημον Δελτίον της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ό.π., σελ. 148.

ανταποκριθώμεν προς τοιαύτην επιθυμίαν, εφ' όσον υφίστανται αι παρούσαι συνθήκαι εν τω Ελληνικώ έθνει εν σχέσει προς την Αγίαν Έδρα. Η Εξοχότης Σας βεβαίως δεν αγνοεί ότι εις πλείστα διαβήματα η Αγία Έδρα ευρέθη προ αρνήσεως να εγκαταστήση εν Ελλάδι αντιπρόσωπον του Ποντίφηκος εμπεισιτευμένον με καθαρώς εκκλησιαστικήν αποστολήν. Υπό τας συνθήκας ταύτας, ως επίσης και ένεκα άλλων σκέψεων, δεν φαίνεται ότι είναι δυνατόν η Αγία Έδρα να στείλη τώρα αντιπροσωπείαν εν Ελλάδι. Επίσης ο σεβάσμιος Ποντίφηξ, καίτοι ευγνωμονών την Υμετέραν Εξοχότητα διά την πρόσκλησιν ταύτην, λυπείται ότι ευρίσκεται εις την ανάγκην του καθήκοντος να αρνηθή...J.B. MONTINI».

Στο θέμα, λοιπόν, που προέκυψε από την άρνηση της Αγίας Έδρας να παραστεί στους εορτασμούς του Αποστόλου Παύλου, η ανταλλαγή επιστολών διαφωτίζουν τους λόγους και τις αιτίες της μη παρουσίας του Πάπα ή εκπροσώπων του στην Ελλάδα.

Στην παραπάνω επιστολή του εκπροσώπου του Πάπα Πίου ΙΒ', απάντησε ο Γενικός Γραμματέας Θρησκευμάτων, ως εκπρόσωπος της Επιτροπής εορτασμού, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αμίλκας Αλιβιζάτος, στην οποία εξέφρασε μεν τη λύπη του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών για την άρνηση να συμμετέχει η Καθολική Εκκλησία στους εορτασμούς, και εξήγησε πως την πρωτοβουλία των εορτασμών δεν είχε η Πολιτεία, αλλά η Εκκλησία της Ελλάδος, την οποία δεν ενδιαφέρουν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των Κρατών. Στο σημείο αυτό παρατηρούμε έντονη την επιθυμία διατήρησης των σχέσεων – σημερινές δημόσιες σχέσεις – μεταξύ των δύο Εκκλησιών, διότι ο Γ.Γ. Θρησκευμάτων, κλείνει την επιστολή του εκφράζοντας τη χαρά του για την ευκαιρία και μόνο της επικοινωνίας με την Αγία Έδρα.

Αδιαμφισβήτητα, πάντως, οι εορτασμοί στέφθηκαν με πάσα επιτυχία, αφού κλήρος και λαός της Ελλάδος και όλοι οι ξένοι επισκέπτες – προσκυνητές – μετέπειτα πρεσβευτές, τους υποδέχθηκαν με

ενθουσιασμό⁶⁰. Παράλληλα, η συμμετοχή από ολόκληρη την οικουμένη χριστιανικών Εκκλησιών, ανεξαρτήτως δογματικών ή άλλων διαφορών, καθώς και η συρροή εκατοντάδων επισκεπτών από την υφήλιο, είναι άξια προσοχής για παρόμοιες εκδηλώσεις πολλών και χρήσιμων διδαγμάτων Δημοσίων Σχέσεων.

2.3.2 Η Συνοδική Επιτροπή Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων & Διαφωτίσεως

Η Εκκλησία της Ελλάδος για να αναδείξει, να γνωρίσει και να πληροφορήσει το έργο και τη διακονία της⁶¹ συνέστησε Επιτροπή Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή συνεστήθη το έτος 1982, οπότε και εγκρίθηκε και δημοσιεύθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας της σε ΦΕΚ/Νοέμβριος 1982.

Το έτος 1998, επί Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου (1998-2008), η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος αποφάσισε και ψήφισε κανονισμό⁶² «Περί συστάσεως και οργανώσεως επικοινωνιακής και μορφωτικής υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος», με σκοπούς της υπηρεσίας, α) τη μελέτη των ποιμαντικών προβλημάτων του σύγχρονου κοινωνικού περιβάλλοντος κάτω από το πρίσμα της Ελληνορθόδοξου Παραδόσεως και β) την προβολή της εκκλησιαστικής παραδόσεως και της εθνικής ιδιοπροσωπείας, καθώς και την άσκηση της σύγχρονης ποιμαντικής, με

---

⁶⁰ Το ίδιο συμπεραίνεται και από τη δημοσίευση των επιστολών των υψηλών επισκεπτών προς τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, οι οποίες στάλθηκαν με την επιστροφή στις έδρες τους.

⁶¹ Β' Τιμ. 4,5.

⁶² Δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ το έτος 1999 (ΦΕΚ Α 21/10-2-1999)

κάθε πρόσφορο μέσο επικοινωνίας, ενημερώσεως και μορφώσεως (ραδιόφωνο, τηλεόραση, εκδόσεις κ.α.).⁶³

Επί Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου Β' (2008 κ.ε.), το έτος 2013, η ΔΙΣ αποφάσισε και ψήφισε κανονισμό⁶⁴ «Περί συστάσεως, οργανώσεως και λειτουργίας Γραφείου Τύπου της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος», έχοντας υπόψη της την ανάγκη οργανώσεως της ενημερώσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος περί της ειδησεογραφίας ως και της οργανώσεως της ποιμαντικής, επικοινωνιακής και ενημερωτικής πολιτικής της Ιεράς Συνόδου.

Σκοποί του παραπάνω κανονισμού είναι α) η καθημερινή παρακολούθηση του εθνικού και διεθνούς ηλεκτρονικού τύπου και των εντύπων ΜΜΕ, αλλά και της ετοιμασίας της απαντήσεως αν χρειαστεί, β) η καταγραφή, αποδελτίωση και ενημέρωση του Αρχιεπισκόπου, Αρχιγραμματέως κ.α., γ) η συνεργασία με τη Συνοδική Επιτροπή Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων και Διαφωτίσεως, δ) η τήρηση συμβατικού και ηλεκτρονικού αρχείου δημοσιευμάτων ή εκπομπών εκκλησιαστικού ενδιαφέροντος, ε) η παρακολούθηση σχεδίων νόμων που ενδιαφέρουν την Εκκλησία της Ελλάδος κ.α.⁶⁵

---

⁶³ Παράρτημα ΙΙΙ

⁶⁴ Δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ το έτος 2014 (ΦΕΚ Α 30/7-2-2014)

⁶⁵ Παράρτημα ΙV

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' - Μεθοδολογία της έρευνας

Για τον σκοπό της εργασίας μας επιλέχθηκε η μέθοδος της ποσοτικής έρευνας στη μορφή του ερωτηματολογίου. Με την μέθοδο αυτή επιτυγχάνεται η καταγραφή των απόψεων όλων των συμμετεχόντων και μάλιστα μεγάλου δείγματος από αυτούς, μετρώνται και αναλύονται οι απόψεις και άλλα στατιστικά στοιχεία, και βοηθάει στην εξαγωγή συμπερασμάτων με τον όσο πιο δυνατό αντικειμενικό και ομοιόμορφο τρόπο.

Η διεξαγωγή της παρούσας έρευνας μέσω του ερωτηματολογίου διενεργήθηκε στις κατά τόπους Εκκλησίες της Ελλάδος, συνολικά σε 82, δηλαδή, Μητροπόλεις, που απαρτίζουν σήμερα την Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος. Στην έρευνα αυτή λάβαμε 36 απαντήσεις. Το ερωτηματολόγιό μας αποτελείται από το εισαγωγικό κείμενο και το κυρίως ερωτηματολόγιο. Στο εισαγωγικό κείμενο αναφέρεται ο σκοπός της έρευνας μάς. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται στις εξής ενότητες : i) στα δημογραφικά στοιχεία, που αφορούν το φύλο, την ηλικία, την εκπαίδευση κτλ. ii) στις ερωτήσεις που είναι σχετικές με τη λειτουργία των Γραφείων Τύπου των Μητροπόλεων που εξετάζουμε και iii) στις ερωτήσεις, που προσεγγίζουν την άποψη και την αντιμετώπιση, από τη μεριά της Εκκλησίας, των Δημοσίων Σχέσεων και την εφαρμογή τους στο έργο της, καθώς και τη σπουδαιότητα της χρήσης, επίσης, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τις υπηρεσίες της Εκκλησίας και τον κλήρο.

Στην παρούσα έρευνα για την αποτύπωση των απόψεων των ερωτηθέντων χρησιμοποιήθηκε ηλεκτρονικό δομημένο ερωτηματολόγιο, όπως απεικονίζεται στο παράρτημα στο τέλος της εργασίας⁶⁶.

---

⁶⁶ Παράρτημα V

Οι ερωτήσεις που περιέχονται στο ερωτηματολόγιο διακρίνονται σε:

- **Απλές εναλλακτικές ερωτήσεις** (ερωτήσεις που απαντώνται με ναι ή όχι)
- **Ερωτήσεις αξιολόγησης** τύπου ποσότητας ή τύπου Linkert, δηλαδή ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει πόσο πολύ ή ποσό λίγο, ενώ στις ερωτήσεις τύπου Likert για το πόσο έντονα συμφωνεί ή διαφωνεί με μια δήλωση ή σειρά δηλώσεων.
- **Ερωτήσεις κατηγορίας**. Σε αυτό το είδος ερωτήσεων η απάντηση ταιριάζει μόνο σε μια κατηγορία.
- **Ερωτήσεις ανοικτού τύπου**. Σε αυτό το είδος ερωτήσεων δίνεται η δυνατότητα στον συμμετέχοντα να αναπτύξει την άποψή του για το θέμα ερωτάται.

Πιο αναλυτικά, το ερωτηματολόγιο της έρευνάς μας δομήθηκε ως εξής:

1) Εισαγωγικό κείμενο

Στο εισαγωγικό κείμενο ενημερώθηκαν οι συμμετέχοντες για το θέμα της πτυχιακής μας εργασίας, τον σκοπό του ερωτηματολογίου καθώς και ότι οι συλλεγόμενες πληροφορίες θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά και μόνο για την συγγραφή της συγκεκριμένης εργασίας.

2) Κυρίως ερωτηματολόγιο

Το κυρίως ερωτηματολόγιο αποτελείται από τις εξής ενότητες :

Ενότητα Α', Δημογραφικά στοιχεία: η ενότητα αυτή αφορά στην συλλογή πληροφοριών σχετικά με το φύλο, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση, την εκπαίδευση και τα έτη στα καθήκοντα της διακονίας.

Ενότητα Β' : Η ενότητα αυτή αφορά σε πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Μητροπόλεων. Αν η Μητρόπολη διατηρεί Γραφείο, για πόσο χρονικό διάστημα και σε περίπτωση που δεν διατηρεί ένα υπάρχει προγραμματισμός για την δημιουργία του. Επίσης, τον καιρό διακονίας του υπεύθυνου στο γραφείο και των αριθμό των ατόμων που το στελεχώνουν.

Ενότητα Γ' : Η ενότητα αυτή αφορά στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την άποψη των ερωτηθέντων για την χρησιμότητα της επικοινωνίας από τις Μητροπόλεις. Πιο συγκεκριμένα, για τον αν θεωρούν ότι είναι η Εκκλησία χρειάζεται να επικοινωνεί το έργο της, ποιον ποιμαντικό τομέα θεωρούν σημαντικότερο να επικοινωνείται καθώς και για τον αν θεωρούν σημαντική την χρήση των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας καθώς και αν η χρήση των μέσων αυτών ελλοχεύει κινδύνους.

Ενότητα Δ' : Η ενότητα αυτή επικεντρώνεται στη συλλογή πληροφοριών για τον βαθμό χρήσης των μέσων από τα γραφεία Τύπου των Μητροπόλεων. Και συγκεκριμένα σε ποια μέσα κοινωνικής δικτύωσης διατηρούν λογαριασμούς.

Ενότητα Ε' : Σε αυτήν την ενότητα οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν στην ερώτηση για το αν θεωρούν χρήσιμα τα σεμινάρια κατάρτισης/επιμόρφωσης των στελεχών των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Μητροπόλεων, σχετικά με τη βελτιστοποίηση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της αποτελεσματικότητάς τους καθώς και αν πιστεύουν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν μέρος των Δημοσίων Σχέσεων. Επίσης, αποσκοπεί στην μέτρηση του βαθμού χρησιμότητας της εκπαίδευσης/κατάρτισης των στελεχών των γραφείων τύπου.

Ενότητα ΣΤ' Αξιολόγηση μέσων κοινωνικής δικτύωσης : Η τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου αφορά στην αξιολόγηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Πιο συγκεκριμένα για το αν υπάρχουν οφέλη από τη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για το ποιμαντικό και επικοινωνιακό έργο της Εκκλησίας. Η τελευταία ερώτηση είναι ανοικτού τύπου, προκειμένου οι συμμετέχοντες στην έρευνα να έχουν την δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί αναλύονται εκτενώς τα αποτελέσματα της έρευνας.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' - Ερωτηματολόγιο, Αποτελέσματα, Συμπεράσματα

Πίνακας 1. Φύλο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άρρεν	35	97,2	97,2	97,2
	Θήλυ	1	2,8	2,8	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με το φύλο του κάθε συμμετέχοντος το μεγαλύτερο ποσοστό είναι 97,2% με 35 άνδρες και μόλις το 2,8% είναι γυναίκες, δηλαδή μία.

Πίνακας 2. Ηλικία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-32	2	5,6	5,6	5,6
	33-48	22	61,1	61,1	66,7
	49-65	12	33,3	33,3	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με την ηλικία των εργαζομένων στα Γραφεία Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Μητροπόλεων πήραμε τις εξής απαντήσεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι 61,1% δηλαδή 22 συμμετέχοντες βρίσκονται στην ηλικία μεταξύ των 33 - 48 χρόνων, το αμέσως επόμενο είναι 33,3% δηλαδή 12 συμμετέχοντες βρίσκονται στην ηλικία μεταξύ των 49 - 65 χρόνων, και ένα ποσοστό της τάξεως του 5,6% βρίσκεται στην ηλικία μεταξύ 18 - 32 χρόνων, δηλαδή μόλις 2 συμμετέχοντες.

Πίνακας 3. Οικογενειακή κατάσταση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άγαμος	16	44,4	44,4	44,4
	Έγγαμος	20	55,6	55,6	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Τα αποτελέσματα σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων το 55,6% είναι έγγαμοι, δηλαδή οι 20 από τους 36 και το 44,4% είναι άγαμοι, δηλαδή 16 άτομα.

Πίνακας 4. Εκπαίδευση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Υποχρεωτική εκπαίδευση	2	5,6	5,6	5,6
	Πανεπιστήμιο / ΤΕΙ	15	41,7	41,7	47,2
	Κάτοχος Μεταπτυχιακού	16	44,4	44,4	91,7
	Κάτοχος Διδακτορικού	3	8,3	8,3	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Στην εκπαίδευση που έχουν λάβει οι συμμετέχοντες, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως το 44,4% έχει λάβει κάποιον τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών, δηλαδή 16 άτομα, το 41,7% ή 15 συμμετέχοντες είναι κάτοχοι πτυχίου Πανεπιστημίου/ΤΕΙ, ένα ποσοστό της τάξεως του 8,3% προχώρησαν σε διδακτορικές σπουδές, δηλαδή 3 άτομα και μόλις ένας 5,6% έχουν λάβει υποχρεωτική εκπαίδευση, δηλαδή 2 συμμετέχοντες.

Πίνακας 5. Συσχέτιση σπουδών με τις Δημόσιες Σχέσεις

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	4	11,1	11,1	11,1
	Όχι	32	88,9	88,9	100,0
Total		36	100,0	100,0	

Στην ερώτηση αν οι σπουδές τους σχετίζονται με τις Δημόσιες Σχέσεις και την Επικοινωνία, μόνο το 11,1% ή 4 συμμετέχοντες έχουν συναφές αντικείμενο σπουδών, ενώ η συντριπτική πλειονότητα, δηλαδή 88,9% δεν έχει σπουδάσει κάτι σχετικό με τις Δημόσιες Σχέσεις.

Πίνακας 6. Κληρικός ή όχι;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	22	61,1	61,1	61,1
	Όχι	14	38,9	38,9	100,0
Total		36	100,0	100,0	

Αν τα στελέχη των Γραφείων Τύπου των Μητροπόλεως είναι κληρικοί ή λαϊκοί, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν πως το 61,1% 22 από τους 36 είναι κληρικοί, ενώ οι υπόλοιποι 14 ή το 38,9% είναι λαϊκοί.

Πίνακας 7. Η Μητρόπολη διατηρεί Γραφείο Τύπου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	28	77,8	77,8	77,8
	Όχι	8	22,2	22,2	100,0
Total		36	100,0	100,0	

Αν οι Μητροπόλεις διατηρούν ειδικό Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων συμπεραίνουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή 77,8% ή 28

Μητροπόλεις, διατηρούν Γραφείο Τύπου, ενώ το 22,2%, οι υπόλοιπες 8 τοπικές Εκκλησίες δεν διατηρούν Γραφείο Τύπου.

Πίνακας 8. Αν ναι, πόσο διάστημα λειτουργεί;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	λιγότερο από 1 χρόνο	1	2,8	3,6	3,6
	1-4 χρόνια	1	2,8	3,6	7,1
	5-10 χρόνια	9	25,0	32,1	39,3
	11-15 χρόνια	6	16,7	21,4	60,7
	πάνω από 15 χρόνια	11	30,6	39,3	100,0
	Total	28	77,8	100,0	
Missing	System	8	22,2		
Total		36	100,0		

Από τις 28 Μητροπόλεις που διατηρούν Γραφείο Τύπου, δηλαδή το 77,8%, οι περισσότερες από αυτές, το 30,6% ή 11 Μητροπόλεις, έχουν συστήσει το Γραφείο 15 χρόνια και πλέον, το 25% κυμαίνεται από 5 έως 10 χρόνια, 6 Μητροπόλεις ή το 16,7% διατηρεί Γραφείο Τύπου μεταξύ 11-15 χρόνια, και από 2,8%, δηλαδή από 1 Μητρόπολη, διατηρεί Γραφείο Τύπου από 1-4 χρόνια και λιγότερο από ένα χρόνο αντίστοιχα.

Πίνακας 9. Εάν όχι, υπάρχει στέλεχος που να έχει αναλάβει τα καθήκοντα του Γραφείου Τύπου και Δημοσιών Σχέσεων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	6	16,7	75,0	75,0
	Όχι	2	5,6	25,0	100,0
	Total	8	22,2	100,0	
Missing	System	28	77,8		
Total		36	100,0		

Στις 8 Μητροπόλεις που δεν διατηρούν Γραφείο Τύπου, δηλαδή το 22,2%, 6 από αυτές ή το 16,7% έχουν αναθέσει σε κάποιο στέλεχος τους τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες ενός Γραφείου Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων, ενώ 2 από τις 8 Μητροπόλεις, εκτός του ότι δεν διατηρεί Γραφείο, δεν έχει και κάποιον κληρικό ή λαϊκό, που να ασχολείται με τα καθήκοντα του εν λόγω Γραφείου.

Πίνακας 10. Εάν όχι, υπάρχει προγραμματισμός για ενίσχυση του οργανογράμματος της Μητροπόλεως με Γραφείο Τύπου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nαι	1	2,8	50,0	50,0
	Όχι	1	2,8	50,0	100,0
	Total	2	5,6	100,0	
Missing	System	34	94,4		
Total		36	100,0		

Από τις 2 Μητροπόλεις που δεν έχουν κάποιο στέλεχος να ασχολείται με τις αρμοδιότητες του Γραφείου Τύπου, η 1 Μητρόπολη προγραμματίζει στο οργανόγραμμά της να συστήσει Γραφείο Τύπου και να ενισχύσει το έργο του, ενώ η άλλη Μητρόπολη δεν προγραμματίζει καν τη σύσταση ενός τέτοιου Γραφείου.

Πίνακας 11. Πόσο καιρό διακονείτε στο Γραφείο;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	λιγότερο από 1 χρόνο	1	2,8	2,8	2,8
	1-4 χρόνια	4	11,1	11,1	13,9
	5-10 χρόνια	17	47,2	47,2	61,1
	11-15 χρόνια	5	13,9	13,9	75,0
	πάνω από 15 χρόνια	9	25,0	25,0	100,0
	Total		36	100,0	100,0

Στην ερώτηση πόσο καιρό διακονούν οι συμπληρώσαντες το ερωτηματολόγιο – υπάλληλοι του Γραφείου Τύπου της κάθε Μητρόπολης, το 47,2%, δηλαδή 17 άτομα βρίσκονται στη συγκεκριμένη θέση 5 – 10 χρόνια, ένα 25% ή 9 υπάλληλοι διακονούν πάνω από 15 χρόνια στο πόστο αυτό, το 13,9% είναι εκεί μεταξύ 11 και 15 χρόνων, το 11,1% ή 4 άτομα υπηρετούν το Γραφείο από 1 – 4 χρόνια και μόλις 1 βρίσκεται λιγότερο από χρόνο σε τέτοια θέση.

Πίνακας 12. Από πόσα άτομα στελεχώνεται το Γραφείο;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-3	28	77,8	77,8	77,8
	4-6	5	13,9	13,9	91,7
	7-10	3	8,3	8,3	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Στην ερώτηση από πόσα άτομα στελεχώνεται το Γραφείο Τύπου της κάθε Μητροπόλης, το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή το 77,8% ή 28 Μητροπόλεις στελεχώνουν το Γραφείο από 1-3 άτομα, ένα ποσοστό 13,9%, δηλαδή 5 Μητροπόλεις έχουν ενισχύσει τα Γραφεία αυτά από 4 – 6 στελέχη και το 8,3% ή 3 Μητροπόλεις απασχολούν στο Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων από 7 – 10 στελέχη.

Πίνακας 13. Συμφωνείτε ότι η Εκκλησία σήμερα χρειάζεται να επικοινωνεί το έργο της και να γνωρίζει στο ποιμνιά της τις δράσεις της;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ούτε Διαφωνώ / Ούτε Συμφωνώ	3	8,3	8,3	8,3
	Συμφωνώ	8	22,2	22,2	30,6
	Συμφωνώ Απόλυτα	25	69,4	69,4	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Στην ερώτηση αν συμφωνούν ότι η Εκκλησία χρειάζεται να επικοινωνεί το έργο και τις δράσεις της το 69,4% συμφωνεί απόλυτα και το 22,2% συμφωνεί, ενώ μόνο ένα 8,3% που αντιστοιχεί σε 3 Μητροπόλεις, ούτε συμφωνεί, ούτε διαφωνεί. Καμία απάντηση δεν έλαβε η επιλογή διαφωνώ ή διαφωνώ απόλυτα.

Πίνακας 14. Θεωρείτε σημαντική τη χρήση σύγχρονων μέσων, από την Εκκλησία, για την μετάδοση του λόγου του Ευαγγελίου και του έργου της;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Σημαντική	10	27,8	27,8	27,8
	Πολύ Σημαντική	26	72,2	72,2	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Εάν θεωρούν σημαντική τη χρήση των σύγχρονων μέσων από την Εκκλησία, οι απαντήσεις είναι ξεκάθαρες προς τη μία πλευρά, αφού το 100% θεωρούν τη χρήση σημαντική ή πολύ σημαντική. Το 72,2% πολύ σημαντική και το 27,8% σημαντική. Καμία απάντηση στις επιλογές λίγο ή καθόλου σημαντική.

Πίνακας 15. Θεωρείτε ότι η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ελλοχεύει κινδύνους για την εικόνα της Εκκλησίας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ Απόλυτα	2	5,6	5,6	5,6
	Διαφωνώ	7	19,4	19,4	25,0
	Ούτε Διαφωνώ / Ούτε Συμφωνώ	13	36,1	36,1	61,1
	Συμφωνώ	10	27,8	27,8	88,9
	Συμφωνώ Απόλυτα	4	11,1	11,1	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Στην ερώτηση αν η χρήση των ΜΚΔ ελλοχεύει κινδύνους για την εικόνα της Εκκλησίας οι συμμετέχοντες απάντησαν ως εξής : Το μεγαλύτερο ποσοστό 36,1% ή 13 συμμετέχοντες ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, το 27,8% συμφωνεί ότι ελλοχεύει κινδύνους και το 19,4% διαφωνεί. Μικρότερα ποσοστά όπως το 11,1% ή 4 συμμετέχοντες συμφωνούν απόλυτα ότι ελλοχεύει κίνδυνος και το 5,6% ή 2 συμμετέχοντες διαφωνούν απόλυτα για τον κίνδυνο αυτό.

Πίνακας 16. Ποιος ποιμαντικός τομέας της Εκκλησίας πιστεύετε ότι πρέπει να επικοινωνείται περισσότερο;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λατρευτικός	9	25,0	25,0	25,0
	Κηρυγματικός	10	27,8	27,8	52,8
	Κοινωνικός	12	33,3	33,3	86,1
	Φιλανθρωπικός	3	8,3	8,3	94,4
	Άλλο	2	5,6	5,6	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Στην ερώτηση ποιος από τους τομείς έργου πρέπει να επικοινωνεί περισσότερο η Εκκλησία, 12 συμμετέχοντες ή το 33,3% απάντησε ότι ο κοινωνικός τομέας πρέπει να επικοινωνείται πιο πολύ, το 27,8% απάντησε ο κηρυγματικός, το 25% δηλαδή 9 συμμετέχοντες απάντησαν ο λατρευτικός, το 8,3% ο φιλανθρωπικός και ένα ποσοστό 5,6% επέλεξε κάποιον άλλον τομέα.

Πίνακας 17. Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Δελτία Τύπου]	36	4,17	,910
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Ιστοσελίδα]	36	4,03	,971
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Ομιλίες]	36	3,92	,906
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Εκδηλώσεις λατρευτικές, φιλανθρωπικές κ.α.]	36	3,83	1,108
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Καταχωρήσεις σε έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο]	36	3,64	1,073

Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Προσκλήσεις]	36	3,58	1,251
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης]	36	3,47	1,276
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Ιερατικές συνάξεις νέων κ.α.]	36	3,25	1,079
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Direct mail]	36	3,22	1,436
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Συνεντεύξεις]	36	3,14	1,018
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Κατασκηνώσεις]	36	3,03	1,483
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Ραδιοφωνικός Σταθμός]	36	2,83	1,612
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Εκδόσεις περιοδικών - εφημερίδων]	36	2,56	1,482
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Χορηγίες]	36	2,36	1,046
Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; [Τηλεόραση - Τηλεοπτικές εκπομπές]	36	2,11	1,063
Valid N (listwise)	36		

Στην ερώτηση σε τι βαθμό χρησιμοποιεί η κάθε Μητρόπολη τα διάφορα Μέσα για την ενίσχυση του ποιμνίου τους συμπεραίνουμε τα εξής : Πολύ ως πάρα πολύ οι Μητροπόλεις χρησιμοποιούν κατά σειρά επιλογής την αποστολή Δελτίων Τύπου μέσω emails, την ιστοσελίδα τους, κάποιες ομιλίες ή εκδηλώσεις λατρευτικές, φιλανθρωπικές κ.α., καθώς και την αποστολή προσκλήσεως ή διάφορες καταχωρήσεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο των τοπικών κοινωνιών. Αρκετή χρήση για την

επικοινωνία με το ποίμνιο γίνεται μέσω αναρτήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κάθε είδους, μέσω συνάξεων νέων και άλλων ομάδων, μέσω συνεντεύξεων ή εκδόσεων περιοδικών και εφημερίδων, ενώ αρκετά επιλέγεται τόσο η ίδρυση ενός ραδιοφωνικού σταθμού, καθώς και οι ετήσιες καλοκαιρινές κατασκηνώσεις για διάφορες ομάδες, κυρίως για νέους. Λίγο έως καθόλου οι Μητροπόλεις χρησιμοποιούν κάποιες ειδικές χορηγίες για την ενίσχυση της επικοινωνίας ή την παρουσίαση τηλεοπτικών εκπομπών και την ίδρυση ακόμα τηλεοπτικού καναλιού.

Πίνακας 18. Χρήση Κοινωνικών Μέσων

		Facebook	Twitter	Instagram	YouTube	Άλλο
N	ΝΑΙ	18	6	4	25	8
	ΟΧΙ	18	30	32	11	28

Στην ερώτηση αν χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ποια, οι απαντήσεις που πήραμε έχουν ως εξής : Οι περισσότερες Μητροπόλεις, δηλαδή οι 25 χρησιμοποιούν το YouTube, 18 Μητροπόλεις χρησιμοποιούν το Facebook, 6 Μητροπόλεις διατηρούν και επικοινωνούν το έργο τους στο Twitter, 4 στο Instagram, ενώ 8 Μητροπόλεις χρησιμοποιούν κάποιο άλλο μέσο.

Πίνακας 19. Θεωρείτε χρήσιμα τα σεμινάρια κατάρτισης/επιμορφώσεως των στελεχών των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Μητροπόλεων, σχετικά με τη βελτιστοποίηση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της αποτελεσματικότητάς τους;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου χρήσιμα	1	2,8	2,8	2,8
	Λίγο χρήσιμα	2	5,6	5,6	8,3
	Πολύ χρήσιμα	22	61,1	61,1	69,4
	Απολύτως αναγκαία	11	30,6	30,6	100,0
Total		36	100,0	100,0	

Στην ερώτηση εάν θεωρούν χρήσιμα τα σεμινάρια κατάρτισης/επιμορφώσεως των στελεχών των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Μητροπόλεων, σχετικά με τη βελτιστοποίηση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της αποτελεσματικότητάς τους, το 91,7% τα θεωρεί πολύ χρήσιμα έως απολύτως αναγκαία, ενώ το 5,6% δηλαδή 2 Μητροπόλεις θεωρούν ότι λίγο χρησιμεύουν και μόλις 1 Μητρόπολη καθόλου.

Πίνακας 20. Πιστεύετε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν μέρος των Δημοσίων Σχέσεων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	14	38,9	38,9	38,9
	Λίγο	4	11,1	11,1	50,0
	Αρκετά	11	30,6	30,6	80,6
	Πολύ	4	11,1	11,1	91,7
	Πάρα πολύ	3	8,3	8,3	100,0
	Total	36	100,0	100,0	

Στην ερώτηση εάν πιστεύουν ότι τα ΜΚΔ αποτελούν μέρος των Δημοσίων Σχέσεων, το 38,9% ή 14 Μητροπόλεις υποστηρίζουν ότι δεν αποτελούν καθόλου μέρος των Δημοσίων Σχέσεων, το 30,6% πιστεύει αρκετά, ενώ από 11,1% λαμβάνουν οι επιλογές λίγο και πολύ. Το 8,3% ή 3 Μητροπόλεις μόνο πιστεύουν ότι σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό αποτελούν τα ΜΚΔ μέρος των Δημοσίων Σχέσεων.

Πίνακας 21. Πιστεύετε ότι υπάρχουν οφέλη από τη χρήση των ΜΚΔ για το ποιμαντικό και επικοινωνιακό έργο της Εκκλησίας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	35	97,2	97,2	97,2
	Όχι	1	2,8	2,8	100,0
Total		36	100,0	100,0	

Αν υπάρχουν οφέλη από τη χρήση των ΜΚΔ για το ποιμαντικό και επικοινωνιακό έργο της Εκκλησίας το 97,2%, δηλαδή 35 Μητροπόλεις πιστεύουν ότι υπάρχουν οφέλη, ενώ μόλις 1 Μητρόπολη δεν πιστεύει ότι υπάρχουν οφέλη.

Ακολουθεί η ποιοτική ανάλυση δύο ερωτήσεων, η οποία δεν μπορεί να αποτυπωθεί στη μορφή πίνακα όπως οι παραπάνω :

Πιστεύετε ότι υπάρχουν οφέλη από τη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για το ποιμαντικό και επικοινωνιακό έργο της Εκκλησίας;

Στην ερώτηση της έρευνάς μας εάν υπάρχουν οφέλη από τη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για το ποιμαντικό και επικοινωνιακό έργο της Εκκλησίας, οι περισσότερες απαντήσεις από τις Μητροπόλεις, οι οποίες συμμετείχαν στην έρευνα, αποδέχονται τον θετικό αντίκτυπο της χρήσης από την Εκκλησία, η οποία αυτομάτως και οπωσδήποτε σημαίνει λογική χρήση των Μέσων.

Από τις τριάντα επτά (37), λοιπόν, απαντήσεις, που πήραμε από Γραφεία Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος, μόνο πέντε (5) δεν έκαναν χρήση του πεδίου για εκτενή ανάλυση των επιχειρημάτων τους.

Οι τριάντα δύο (32), όμως, απαντήσεις, μπορούν, εύκολα, να φανερώσουν την άποψη που έχει συνολικά η Εκκλησία για τα Μέσα

Κοινωνικής Δικτύωσης και φυσικά τους λόγους για τους οποίους η ίδια κάνει τη χρήση που πρέπει.

Οι απαντήσεις από τις Ιερές Μητροπόλεις κινούνται περίπου στο ίδιο πλαίσιο, με κυριότερη και συνηθέστερη απάντηση την ενημέρωση, γνωστοποίηση, προβολή και διάδοση του συνολικού έργου της Εκκλησίας.

Συγκεκριμένα, για το πλούσιο φιλανθρωπικό, πνευματικό, κηρυγματικό, ιεραποστολικό και ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας, καθώς και για τις διάφορες κοινωνικές και προνοιακές της δράσεις, όπως και κάθε μορφή έργου που επιτελείται σε Ενοριακό και Μητροπολιτικό επίπεδο.

Σημαντική, επίσης, είναι η αναφορά πως η χρήση των ΜΚΔ ενισχύουν τον τρόπο προσέγγισης των νέων με την εύκολη επικοινωνία και τον διάλογο, καθώς και τη δυνατότητα να έρθει η Εκκλησία πιο κοντά τους μαθαίνοντας τις σκέψεις, τις αναζητήσεις και τα προβλήματα που τους απασχολούν.

Στις απαντήσεις δεν αποκλείεται και το ενδεχόμενο μετάδοσης των λατρευτικών εκδηλώσεων και ακολουθιών της Εκκλησίας, τόσο κατά τη διάρκεια της πανδημίας που προηγήθηκε και βρίσκεται σε ύφεση η απ' ευθείας κοινωνία των προσώπων, όσο και για πιστούς, οι οποίοι δεν εκκλησιάζονται συχνά ή δεν μπορούν να προσέλθουν στους Ιερούς Ναούς για ιατρικούς, εργασιακούς ή άλλους λόγους.

Ωστόσο, στο πλαίσιο των παραπάνω απαντήσεων για το έργο, τη νεολαία και τη λατρεία, εντάσσεται, οπωσδήποτε, και σε κάθε άλλη ευκαιρία η διδασκαλία του Ευαγγελίου και η διάδοση του λόγου του Θεού, σε πιστούς και μη, αφού η χρήση των ΜΚΔ δίνει τη δυνατότητα μετάδοσης και της διαδικτυακής συμμετοχής από κάθε περιοχή, ακόμα και από τις πιο δυσπρόσιτες.

Η επικοινωνία με κόσμο εκτός Εκκλησίας και ότι αυτό συνεπάγεται και η άμεση επαφή με ανθρώπους, η ενίσχυση συνολικά του κοινωνικού αποτυπώματος της Εκκλησίας εντός και εκτός χώρας, η έγκαιρη και έγκυρη

ενημέρωση και επικοινωνία της πληροφορίας, όπως και η ταχύτερη αποκατάσταση ανακριβειών, είναι κάποιες από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων Ιερών Μητροπόλεων που δίνουν το δικό τους στίγμα στην έρευνα που διενεργούμε.

Τέλος, τόσο για την καλύτερη αντίληψη των απαντήσεων, όσο και για την εγκυρότερη καταγραφή και πληρέστερη ανάλυσή τους, θα χρησιμοποιήσουμε απαντήσεις τριών (3) Μητροπόλεων, οι οποίες δίνουν τη συνολική εικόνα χρήσης των ΜΚΔ από την Ορθόδοξη Εκκλησία.

1) Με την χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (social media) η Εκκλησία ανοίγεται στην κοινωνία, επικοινωνεί άμεσα με τον κόσμο και ειδικότερα με τα νέα παιδιά, κάνοντας γνωστό το διαχρονικό και πάντοτε επίκαιρο μήνυμα του Ευαγγελίου. Επιπλέον, δίδεται η δυνατότητα στην Εκκλησία να προβάλλει το μεγαλείο της Ορθόδοξου Πίστεως, την θεολογική της παράδοση, τον πλούτο της Πατερικής της διδασκαλίας και της αγιοπνευματικής της εμπειρίας. Συνάμα, κάνει ευρύτατα γνωστό τόσο το ποιμαντικό και κηρυγματικό της έργο, όσο τις κοινωνικές, φιλανθρωπικές και προνοιακές δράσεις της.

Βεβαίως, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αντικατασταθεί η προσωπική σχέση στο έργο του ευαγγελισμού των ανθρώπων. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης δεν μπορούν να μεταδώσουν αυθεντικά το μήνυμα της Εκκλησίας και την αλήθεια του Ευαγγελίου της σε παγκόσμια κλίμακα, σε κάθε απομακρυσμένο χρήστη, πιστό ή μη. Η Εκκλησία προσαρμόζεται στις προκλήσεις και στις απαιτήσεις της νέας εποχής. Η διάδοση του Ευαγγελίου μέσω των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης αποτελεί μορφή σύγχρονης ιεραποστολικής δράσης, που απευθύνεται χωρίς περιορισμούς προς τους εν δυνάμει αποδέκτες. Συνεπώς, στην πρόκληση της παγκοσμιοποίησης, η Εκκλησία προβάλλει την οικουμενικότητά της σε πνευματική βάση.

2) Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τα γραφεία τύπου των Ιερών Μητροπόλεων μπορεί να συμβάλλει δυναμικά στην προώθηση του κοινωνικοπρονοιακού έργου των Ι. Μητροπόλεων, αφενός μέσα από την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του λαού πάνω σε κρίσιμα κοινωνικά ζητήματα και αφετέρου στην προσέλκυση νέων εθελοντών και στελεχών που θα ενισχύσουν τις δομές υποστήριξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στις τοπικές κοινωνίες.

Επιπροσθέτως, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης συνεισφέρει στον συνεχή και ανοιχτό διάλογο της Εκκλησίας με τη νεολαία (η οποία τα χρησιμοποιεί εντατικά) και διευκολύνει τα στελέχη του νεανικού έργου στο ν' αφουγκράζονται ευκολότερα τον παλμό, να διακρίνουν τις τάσεις που διαμορφώνονται κυρίως μεταξύ των εφήβων, αλλά και των ηλικιών 18-24 και τις σύγχρονες ανάγκες των νέων, οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν, ώστε οι παρεμβάσεις της Εκκλησίας να γίνονται περισσότερο στοχευμένες και ουσιαστικές ως προς την πνευματική καθοδήγηση και υποστήριξη τους. Η Εκκλησία δύναται ακόμα, μέσα από την χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, να δημιουργήσει και διαύλους επικοινωνίας με ανθρώπους οι οποίοι βρίσκονται αποστασιοποιημένοι από τον χώρο της και χρειάζονται μια διαφορετική προσέγγιση επανένταξης σε αυτήν.

3) Καθώς η τεχνολογία αναπτύσσεται ραγδαία και κάθε είδηση μεταδίδεται πλέον αστραπιαία, αλλά και οι άνθρωποι εξοικειώνονται και χρησιμοποιούν τα ΜΚΔ τα οφέλη για το ποιμαντικό και επικοινωνιακό έργο της Εκκλησίας είναι πολλαπλά.

Το πρώτον ότι ερχόμαστε μέσω αυτών σε επικοινωνία και διάλογο με τους νέους, 2) κάνουμε γνωστό μέσω αυτών το Ευαγγέλιο του Σωτήρος Χριστού, διότι υπάρχουν και αυτοί που δεν γνωρίζουν ή παραμένουν αδιάφοροι και ίσως βλέποντας ή διαβάζοντας κάτι, η ψυχή τους

αφυπνιστεί, 3) γνωστοποιούμε τις δράσεις, τις δραστηριότητες ακόμη και τις λατρευτικές Συνάξεις, 4) κάνουμε γνωστό το φιλανθρωπικό και κοινωνικό μας έργο.

Θεωρείτε ότι η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ελλοχεύει κινδύνους για την εικόνα της Εκκλησίας;

Στην ερώτηση της έρευνας μας αν η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ελλοχεύει κινδύνους για την εικόνα της Εκκλησίας, οι απαντήσεις στο ποιοι είναι αυτοί οι κίνδυνοι είναι λίγες, μόνο δέκα (10), ενώ είναι εννιά (9) οι Μητροπόλεις που δήλωσαν πως διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα, πως ελλοχεύει κινδύνους.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν σχετικά με την παραπάνω ερώτηση επικεντρώνονται κυρίως στον εκκοσμικευμένο χαρακτήρα, που μπορεί να προσδώσει η χρήση ΜΚΔ.

Η εκκοσμίκευση, η υπερβολική και άσκοπη προβολή και έκθεση, καθώς και η συνεχής ενασχόληση με τα μέσα δικτύωσης, θέτει σε δεύτερη μοίρα το κυρίως και το ουσιαστικό έργο της Εκκλησίας, το οποίο είναι σωτηριολογικό, προβάλλοντας και υπερτονίζοντας ιδιαίτερα το δευτερεύον, το φιλανθρωπικό ή άλλο έργο.

Επίσης, ένας κίνδυνος που ελλοχεύει και μπορεί να έχει αντίκτυπο στο κύρος της Εκκλησίας είναι η μη ορθή αλλά επιπόλαιη χρήση, καθώς και οι τοποθετήσεις κληρικών για διάφορα θέματα.

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, πως οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν, δεν είναι τόσο από την χρήση των ΜΚΔ, από τις κεντρικές διοικήσεις των Μητροπόλεων, των οποίων οι αναρτήσεις αφορούν το πολυεπίπεδο έργο και τις δράσεις του Μητροπολίτου και των Ενοριών, αλλά από την προσωπική χρήση που κάνουν οι Κληρικοί.

Παράλληλα, η εκκοσμίκευση, ως η συνηθέστερη από τις δέκα (10) απαντήσεις που λάβαμε, δείχνει να μην υιοθετείται ως απάντηση από τις περισσότερες Μητροπόλεις, βλέποντας περισσότερα οφέλη από τη χρήση των όποιων μέσων επιλέγει το ποίμνιο της Εκκλησίας.

Συμπεράσματα

Με την διεξαγωγή του ερωτηματολογίου από τις Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος, συμπεραίνουμε την θετική προσέγγιση των κατά τόπους Εκκλησιών, στην εφαρμογή των Δημοσίων Σχέσεων στη δραστηριότητά τους και τη χρήση τους σε έναν κόσμο σύγχρονο και εξελιγμένο. Η πληροφορία σήμερα μεταφέρεται ταχύτατα και με τον ίδιο τρόπο, μάλλον, θα πρέπει να διαδοθεί ο λόγος του Ευαγγελίου και το πολύπλευρο έργο της Εκκλησίας.

Οι περισσότερες, λοιπόν, Μητροπόλεις, διατηρούν Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων, χρησιμοποιούν τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα για να πληροφορήσουν τη διακονία τους⁶⁷, επανδρώνουν τις υπηρεσίες τους με στελέχη που γνωρίζουν να τα χρησιμοποιούν και θεωρούν πολύ σημαντική τη χρήση τους για τη μετάδοση του λόγου και του έργου. Σημαντικός, θεωρείται ο παράγοντας, της αποδοχής χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και της διατήρησης επίσημων λογαριασμών των Ιερών Μητροπόλεων σε αυτά. Βέβαια, δεν αποκλείεται η άλογη χρήση τους να ελλοχεύει κινδύνους για την εικόνα της Εκκλησίας, γι' αυτό και θα πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος των σεμιναρίων και καταρτίσεων, που θα υποδεικνύουν τον τρόπο χρήσης, για τα καλύτερα, αλλά και ασφαλέστερα αποτελέσματα ποιμαντικής, αφού αυτός είναι ο σκοπός χρήσης των μέσων από την Εκκλησία.

---

⁶⁷ Β' Τιμ. 4,5.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι, οι συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο, φάνηκε από τις απαντήσεις να γνωρίζουν τα μέσα και τη χρήση τους, αλλά και οι πλέον δύσπιστοι για την σημαντική συμβολή τους στο έργο, δείχνουν να μην τα απορρίπτουν εντελώς.

Η Εκκλησία κάνει χρήση όλων των γνωστών μέσων που χρησιμοποιεί ο μέσος άνθρωπος στην καθημερινότητά του και στην εργασία του και βλέπει περισσότερα οφέλη από την ένταξή τους στη ζωή της Εκκλησίας, παρά από την απόρριψή τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Ι

Αποστολικό Γράμμα Πάπα Ιωάννου Παύλου Β'

The Holy See

APOSTOLIC LETTER
THE RAPID DEVELOPMENT
OF THE HOLY FATHER
JOHN PAUL II
TO THOSE RESPONSIBLE
FOR COMMUNICATIONS

1. The rapid development of technology in the area of the media is surely one of the signs of progress in today's society. In view of these innovations in continuous evolution, the words found in the Decree of the Second Vatican Ecumenical Council, *Inter Mirifica*, promulgated by my venerable predecessor, the servant of God Paul VI, December 4, 1963, appear even more pertinent: "Man's genius has with God's help produced marvelous technical inventions from creation, especially in our times. The Church, our mother, is particularly interested in those which directly touch man's spirit and which have opened up new avenues of easy communication of all kinds of news, of ideas and orientations."^[1]

1. Fruitful Progress in the Wake of the Decree "Inter Mirifica"

2. More than forty years after the publication of that document, it appears appropriate to reflect on the "challenges" which the communications media constitute for the Church, which Paul VI said "would feel guilty before the Lord if she did not utilize these powerful means."^[2] In fact, the Church is not only called upon to use the mass media to spread the Gospel but, today more than ever, to integrate the message of salvation into the "new culture" that these powerful means of communication create and amplify. It tells us that the use of the techniques and the technologies of contemporary communications is an integral part of its mission in the third millennium.

Moved by this awareness, the Christian community has taken significant steps in the use of the means of communication for religious information, for evangelization and catechesis, for the formation of pastoral workers in this area, and for the education to a mature responsibility of the users and the recipients of the various communications media.

3. Many challenges face the new evangelization in a world rich with communicative potential like our own. Because of this, I wanted to underline in the Encyclical *Redemptoris Missio* that the first Areopagus of modern times is the *world of communications*, which is capable of unifying humanity and transforming it into – as it is commonly referred to – “a global village”. The communications media have acquired such importance as to be the principal means of guidance and inspiration for many people in their personal, familial, and social behavior. We are dealing with a complex problem, because the culture itself, prescinding from its content, arises from the very existence of new ways to communicate with hitherto unknown techniques and vocabulary.

Ours is an age of global communication in which countless moments of human existence are either spent with, or at least confronted by, the different processes of the mass media. I limit myself to mentioning the formation of personality and conscience, the interpretation and structuring of affective relationships, the coming together of the educative and formative phases, the elaboration and diffusion of cultural phenomena, and the development of social, political and economic life.

The mass media can and must promote justice and solidarity according to an organic and correct vision of human development, by reporting events accurately and truthfully, analyzing situations and problems completely, and providing a forum for different opinions. An authentically ethical approach to using the powerful communication media must be situated within the context of a mature exercise of freedom and responsibility, founded upon the supreme criteria of truth and justice.

II. *Gospel Reflection and Missionary Commitment*

4. The world of mass media also has need of Christ's redemption. To analyze with the eyes of faith the processes and value of communications, the deeper appreciation of Sacred Scripture can undoubtedly help as a “great code” of communication of a message which is not ephemeral, but fundamental for its saving value.

Salvation History recounts and documents the communication of God with man, a communication which uses all forms and ways of communicating. The human being is created in the image and likeness of God in order to embrace divine revelation and to enter into loving dialogue with Him. Because of sin, this capacity for dialogue at both the personal and social level has been altered, and humanity has had to suffer, and will continue to suffer, the bitter experience of incomprehension and separation. God, however, did not abandon the human race, but sent his own Son (Cf. *Mk 12:1-11*). In the Word made flesh communication itself takes on its most profound saving meaning: thus, in the Holy Spirit, the human being is given the capacity to receive salvation, and to proclaim and give witness to it before the world.

5. The communication between God and humanity has thus reached its perfection in the Word

made flesh. The act of love by which God reveals himself, united to the response of faith by humanity, generates a fruitful dialogue. Precisely for this reason, making our own in a certain sense the request of the disciples, "teach us to pray" (Lk11:1), we can ask the Lord to help us to understand how to communicate with God and with other human beings through the marvelous communications media. In light of so decisive and definitive a communication, the media provide a providential opportunity to reach people everywhere, overcoming barriers of time, of space and of language; presenting the content of faith in the most varied ways imaginable; and offering to all who search the possibility of entering into dialogue with the mystery of God, revealed fully in Christ Jesus.

The Incarnate Word has left us an example of how to communicate with the Father and with humanity, whether in moments of silence and recollection, or in preaching in every place and in every way. He explains the Scriptures, expresses himself in parables, dialogues within the intimacy of the home, speaks in the squares, along the streets, on the shores of the lake and on the mountaintops. The personal encounter with him does not leave one indifferent, but stimulates imitation: "*What I say to you in the darkness, speak in the light; what you hear whispered, proclaim on the housetops,*" (Mt 10:27).

There is, however, a culminating moment in which communication becomes full communion: the Eucharistic encounter. By recognizing Jesus in the "breaking of the bread," (cf. Lk 24: 30-31), believers feel themselves urged on to announce his death and resurrection, and to become joyful and courageous witnesses of his Kingdom (cf. Lk 24:35).

6. Thanks to the Redemption, the communicative capacity of believers is healed and renewed. The encounter with Christ makes them new creatures, and permits them to become part of that people which he, dying on the Cross, has won through his blood, and introduces them into the intimate life of the Trinity, which is continuous and circular communication of perfect and infinite love among the Father, the Son and the Holy Spirit.

Communication permeates the essential dimensions of the Church which is called to announce to all the joyful message of salvation. For this reason, the Church takes advantage of the opportunities offered by the communications media as pathways providentially given by God to intensify communion and to render more penetrating the proclamation of His word.^[3] The media permit the manifestation of the universal character of the People of God, favoring a more intense and immediate exchange among local Churches, and nourishing mutual awareness and cooperation.

We give thanks to God for the presence of these powerful media which, if used by believers with the genius of faith and in docility to the light of the Holy Spirit, can facilitate the communication of the Gospel and render the bonds of communion among ecclesial communities more effective.

III. *A Change of Mentality and Pastoral Renewal*

7. In the communications media the Church finds a precious aid for spreading the Gospel and religious values, for promoting dialogue, ecumenical and inter-religious cooperation, and also for defending those solid principles which are indispensable for building a society which respects the dignity of the human person and is attentive to the common good. The Church willingly employs these media to furnish information about itself and to expand the boundaries of evangelization, of catechesis and of formation, considering their use as a response to the command of the Lord: "Go into the whole world and proclaim the gospel to every creature" (*Mk 16:15*).

This is certainly not an easy mission in an age such as ours, in which there exists the conviction that the time of certainties is irretrievably past. Many people, in fact, believe that humanity must learn to live in a climate governed by an absence of meaning, by the provisional and by the fleeting.^[4] In this context, the communications media can be used "to proclaim the Gospel or to reduce it to silence within men's hearts."^[5] This poses a serious challenge for believers, especially for parents, families and all those responsible for the formation of children and young people. Those individuals in the Church community particularly gifted with talent to work in the media should be encouraged with pastoral prudence and wisdom, so that they may become professionals capable of dialoguing with the vast world of the mass media.

8. The appreciation of the media is not reserved only to those already adept in the field, but to the entire Church Community. If, as has already been noted, the communications media take into account different aspects of the expression of faith, Christians must take into account the media culture in which they live: from the Liturgy, the fullest and fundamental expression of communication with God and with one another, to Catechesis, which cannot prescind from the fact of being directed to people immersed in the language and the culture of the day.

The current phenomenon of communications impels the Church towards a sort of pastoral and cultural revision, so as to deal adequately with the times in which we live. Pastors, above all, must assume this responsibility. Everything possible must be done so that the Gospel might permeate society, stimulating people to listen to and embrace its message.^[6] Consecrated persons belonging to institutions having the charism of using the mass media have a particular responsibility in this regard. Spiritually and professionally formed towards this end, these institutions, "should willingly lend their help, wherever pastorally appropriate [...] in order to offset the inappropriate use of the media and to promote higher quality programmes, the contents of which will be respectful of the moral law and rich in human and Christian values."^[7]

9. Such is the importance of the mass media that fifteen years ago I considered it inopportune to leave their use completely up to the initiatives of individuals or small groups, and suggested that they be decisively inserted into pastoral programs.^[8] New technologies, in particular, create further opportunities for communication understood as a service to the pastoral government and

organization of the different tasks of the Christian community. One clear example today is how the Internet not only provides resources for more information, but habituates persons to interactive communication.^[9] Many Christians are already creatively using this instrument, exploring its potential to assist in the tasks of evangelization and education, as well as of internal communication, administration and governance. However, alongside the Internet, other new means of communication, as well as traditional ones, should be used. Daily and weekly newspapers, publications of all types, and Catholic television and radio still remain highly useful means within a complete panorama of Church communications.

While the content being communicated must obviously be adapted to the needs of different groups, the goal must always be to make people aware of the ethical and moral dimension of the information.^[10] In the same way, it is important to assure that media professionals receive the necessary formation and pastoral attention to confront the particular tensions and ethical dilemmas that arise in their daily work. Often these men and women "sincerely desire to know and practice what is ethically and morally just," and look to the Church for guidance and support.^[11]

IV. The Mass Media, the Crossroads of the Great Social Questions

10. The Church, which in light of the message of salvation entrusted to it by the Lord is also a teacher of humanity, recognizes the duty to offer its own contribution for a better understanding of outlooks and responsibilities connected with current developments in communications. Especially because these influence the consciences of individuals, form their mentality and determine their view of things, it is important to stress in a forceful and clear way that the mass media constitute a patrimony to safeguard and promote. The communications media must enter into the framework of organically structured rights and duties, be it from the point of view of formation and ethical responsibility, or from reference to laws and institutional codes.

The positive development of the media at the service of the common good is a responsibility of each and every one.^[12] Because of the close connections the media have with economics, politics and culture, there is required a management system capable of safeguarding the centrality and dignity of the person, the primacy of the family as the basic unit of society and the proper relationship among them.

11. We are faced with three fundamental options: *formation, participation and dialogue*.

In the first place, a *vast work of formation* is needed to assure that the mass media be known and used intelligently and appropriately. The new vocabulary they introduce into society modifies both learning processes and the quality of human relations, so that, without proper formation, these media run the risk of manipulating and heavily conditioning, rather than serving people. This is especially true for young people, who show a natural propensity towards technological innovations, and as such are in even greater need of education in the responsible and critical use

of the media.

In the second place, I would like to recall our attention to the subject of media access, and of *co-responsible participation* in their administration. If the communications media are a good destined for all humanity, then ever-new means must be found – including recourse to opportune legislative measures – to make possible a true participation in their management by all. The culture of co-responsibility must be nurtured.

Finally, there cannot be forgotten the great possibilities of mass media in promoting dialogue, becoming vehicles for reciprocal knowledge, of solidarity and of peace. They become a powerful resource for good if used to foster understanding between peoples; a destructive “weapon” if used to foster injustice and conflicts. My venerable predecessor, Blessed John XXIII, already prophetically warned humanity of such potential risks in the Encyclical, *Pacem in Terris*.^[13]

12. The reflection upon the role “of public opinion in the Church,” and “of the Church in public opinion” aroused great interest. In a meeting with the editors of Catholic publications, my venerable predecessor, Pius XII, stated that something would be missing from the life of the Church were it not for public opinion. This same idea has since been repeated on other occasions^[14], and in the Code of Canon Law there is recognized, under certain conditions, the right to the expression of one’s own opinion.^[15] While it is true that the truths of the faith are not open to arbitrary interpretations, and that respect for the rights of others places intrinsic limits upon the expression of one’s judgments, it is no less true that there is still room among Catholics for an exchange of opinions in a dialogue which is respectful of justice and prudence.

Communication both within the Church community, and between the Church and the world at large, requires openness and a new approach towards facing questions regarding the world of media. This communication must tend towards a constructive dialogue, so as to promote a correctly-informed and discerning public opinion within the Christian community. The Church, like other institutions and groups, has the need and the right to make its activities known. However, when circumstances require, it must be able to guarantee an adequate confidentiality, without thereby prejudicing a timely and sufficient communication about Church events. This is one of the areas in which collaboration between the lay faithful and Pastors is most needed, as the Council appropriately emphasized, “A great many wonderful things are to be hoped for from this familiar dialogue between the laity and their spiritual leaders: in the laity a strengthened sense of personal responsibility; a renewed enthusiasm; a more ready application of their talents to the projects of their spiritual leaders. The latter, on the other hand, aided by the experience of the laity, can more clearly and more incisively come to decisions regarding both spiritual and temporal matters. In this way, the whole Church, strengthened by each one of its members, may more effectively fulfill its mission for the life of the world”.^[16]

V. To Communicate with the Power of the Holy Spirit

13. The great challenge of our time for believers and for all people of good will is that of maintaining truthful and free communication which will help consolidate integral progress in the world. Everyone should know how to foster an attentive discernment and constant vigilance, developing a healthy critical capacity regarding the persuasive force of the communications media.

Also in this field, believers in Christ know that they can count upon the help of the Holy Spirit. Such help is all the more necessary when one considers how greatly the obstacles intrinsic to communication can be increased by ideologies, by the desire for profit or for power, and by rivalries and conflicts between individuals and groups, and also because of human weakness and social troubles. The modern technologies increase to a remarkable extent the speed, quantity and accessibility of communication, but they above all do not favor that delicate exchange which takes place between mind and mind, between heart and heart, and which should characterize any communication at the service of solidarity and love.

Throughout the history of salvation, Christ presents himself to us as the “communicator” of the Father: “God, in these last days, has spoken to us through his Son” (*Heb 1:2*). The eternal Word made flesh, in communicating Himself, always shows respect for those who listen, teaches understanding of their situation and needs, is moved to compassion for their suffering and to a resolute determination to say to them only what they need to hear without imposition or compromise, deceit or manipulation. Jesus teaches that communication is a moral act, “*A good person brings forth good out of a store of goodness, but an evil person brings forth evil out of a store of evil. I tell you, on the Day of Judgment people will render an account for every careless word they speak. By your words you will be acquitted, and by your words you will be condemned.*” (*Mt 12: 35-37*)

14. The apostle Paul has a clear message for those engaged in communications (politicians, professional communicators, spectators), “*Therefore, putting away falsehood, speak the truth, each one to his neighbor, for we are members one of another... No foul language should come out of your mouths, but only such as is good for needed edification, that it may impart grace to those who hear*” (*Eph 4: 25, 29*).

To those working in communication, especially to believers involved in this important field of society, I extend the invitation which, from the beginning of my ministry as Pastor of the Universal Church, I have wished to express to the entire world “Do not be afraid!”

Do not be afraid of new technologies! These rank “among the marvelous things” – *inter mirifica* – which God has placed at our disposal to discover, to use and to make known the truth, also the truth about our dignity and about our destiny as his children, heirs of his eternal Kingdom.

Do not be afraid of being opposed by the world! Jesus has assured us, “I have conquered the world!” (*Jn 16:33*)

Do not be afraid even of your own weakness and inadequacy! The Divine Master has said, *"I am with you always, until the end of the world"* (Mt 28:20). Communicate the message of Christ's hope, grace and love, keeping always alive, in this passing world, the eternal perspective of heaven, a perspective which no communications medium can ever directly communicate, *"What eye has not seen, and ear has not heard, and what has not entered the human heart, what God has prepared for those who love him"* (1 Cor 2:9).

To Mary, who gave us the Word of life, and who kept his unchanging words in her heart, do I entrust the journey of the Church in today's world. May the Blessed Virgin help us to communicate by every means the beauty and joy of life in Christ our Savior.

To all I give my Apostolic Blessing!

From the Vatican, 24 January 2005, the Feast of Saint Francis de Sales, Patron Saint of Journalists.

IOANNES PAULUS II

NOTES

[1] No. 1.

[2] Apostolic Exhortation *Evangelio Nuntiandi* (December 8th, 1975): AAS 68 (1976), 45.

[3] Cf. John Paul II, Apostolic Exhortation *Christifideles Laici* (December 30 th , 1988), 18-24: AAS 81 (1989), 421-435; cf. Pontifical Council for Social Communications, Pastoral Instructive *Ae tatis Novae* (February 22 nd , 1992), 10: AAS 84 (1992), 454-455.

[4] Cf. John Paul II, Encyclical Letter *Fides et Ratio* (September 14 th , 1998), 91: AAS 91 (1999), 76-77.

[5] cf. Pontifical Council for Social Communications, Pastoral Instructive *Ae tatis Novae* (February 22 nd , 1992), 4: AAS 84 (1992), 450.

[6] Cf. John Paul II, Post-Synodal Apostolic Exhortation, *Pastores Gregis*, 30: *L'Osservatore Romano*, October 17 th , 2003, p. 6.

[7] John Paul II, Post-Synodal Apostolic Exhortation, *Vita Consecrata* (March 25 th , 1996), 99: AAS 88 (1996), 476.

[8] Cf. John Paul II, Encyclical Letter, *Redemptoris Missio* (December 7 th , 1990), 37: AAS 83

(1991), 282-286.

[9] Cf. Pontifical Council for Social Communications, *The Church and Internet* (February 22 nd , 2002), 6: Vatican City, 2002, p. 13-15.

[10] Cf. Second Vatican Ecumenical Council, *Inter Mirifica*, 15-16; Pontifical Council for Social Communications, Pastoral Instructional *Communio et Progressio* (May 23 rd , 1971), 107: AAS 63 (1971), 631-632; Pontifical Council for Social Communications, Pastoral Instructional *Aetatis Novae* (February 22 nd , 1992), 18: AAS 84 (1992), 460.

[11] Cf. *Ibid.*, 19: l.c.

[12] Cf. *The Catechism of the Catholic Church*, num. 2494.

[13] Cf. John Paul II, Message for the 37 th World Communications Day (January 24 th , 2003): *L'Osservatore Romano*, January 25 th , 2003, p. 6.

[14] Cf. Second Vatican Ecumenical Council, *Lumen Gentium*, 37; Pontifical Council for Social Communications, Pastoral Instruction *Communio et Progressio* (May 23 rd , 1971), 114-117: AAS 63 (1971), 634-635.

[15] Can. 212, §3: According to the knowledge, competence, and prestige which they possess, they have the right and even at times the duty to manifest to the sacred pastors their opinion on matters which pertain to the good of the Church and to make their opinion known to the rest of the Christian faithful, without prejudice to the integrity of faith and morals, with reverence toward their pastors, and attentive to common advantage and the dignity of persons.

[16] Second Vatican Ecumenical Council, *Lumen Gentium*, 37.

Unofficial translation of the Pontifical Council

Copyright © Libreria Editrice Vaticana

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana

Αποστολικό Γράμμα Πάπα Φραγκίσκου

The Holy See

APOSTOLIC LETTER
ISSUED MOTU PROPRIO

BY THE SUPREME PONTIFF
FRANCIS

FOR THE ESTABLISHMENT OF THE SECRETARIAT FOR COMMUNICATION

The current context of communications, characterized by the presence and development of digital media, by the factors of convergence and interaction, demands both a rethinking of the Holy See's information system, and a commitment to reorganize it, while appreciating what has been developed historically within the framework of communications of the Apostolic See, certainly moves towards a unified integration and management.

For these reasons I believe that all of the realities which, in various ways up to the present have dealt with communications, should be incorporated into a new Dicastery of the Roman Curia, which will bear the title Secretariat for Communication. In this way, the Holy See communications system will respond ever better to the needs of the mission of the Church.

Therefore, after having examined the reports and studies submitted, having recently received the study on its feasibility, and having heard the unanimous opinion of the Council of Cardinals, I institute the Secretariat for Communication and establish it as follows.

Art. 1

The Dicastery, according to what was presented by the Vatican Media Commission, instituted on 30 April 2015, will combine the following Bodies within the set time limit: the Pontifical Council for Social Communications; the Holy See Press Office; the Vatican Internet Service; Vatican Radio;

the Vatican Television Centre; *L'Osservatore Romano*; the Vatican Printing Press; the Photo Service; and the Vatican Publishing House.

Art. 2

Such Bodies, from the date of publication of the present *Motu Proprio*, shall continue their respective activities, observing however, the indications provided by the Secretariat for Communication.

Art. 3

The new Dicastery, in accord with the Secretariat of State, will assume responsibility for the Holy See's institutional website: www.vatican.va, and the Twitter service of the Supreme Pontiff: @pontifex.

Art. 4

The Secretariat for Communication will begin its proper functions on 29 June 2015, having as its provisional headquarters Palazzo Pio, Piazza Pia, 3, 00120 Vatican City State.

All that I have determined with this Apostolic Letter, issued *Motu Proprio*, I prescribe that it be observed in all its parts, notwithstanding anything to the contrary, even if worthy of special mention, and I dispose that it shall be promulgated by publication in the daily newspaper *L'Osservatore Romano*, and thereafter in the *Acta Apostolicae Sedis*.

Given in Rome, at St Peter's, on 27 June of the year 2015, the third of my Pontificate.

FRANCISCUS

ΦΕΚ Περί Συστάσεως και Οργανώσεως Επικοινωνιακής και
Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος 1999

247

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 21

10 Φεβρουαρίου 1999

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

106. Περί λειτουργίας, διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού του Αγίου Ιερομάρτυρος Ρηγίνου, Επισκόπου Σκοπέλου του Λεβαδέως, της Ιεράς Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας..... 1
107. Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του εν Τρίκαλοις Ιερού Προσκυνηματικού Ναού Αγίου Βησσαρίωνος της Ιεράς Μητροπόλεως Τρίκκης και Σταγών..... 2
108. Περί λειτουργίας, διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΝΑΛΙΩΤΙΣΣΑΣ, Καναλίου Πρεβέζης, της Ιεράς Μητροπόλεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης»..... 3
109. Περί λειτουργίας, διοικήσεως και διαχειρίσεως του εις την Ένοριαν Νέας Απολλωνίας «Ιερού Προσκυνηματος Μεταμορφώσεως του Σωτήρος», της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου..... 4
110. Περί ανακηρύξεως εις προσκύνημα, της διοικήσεως και διαχειρίσεως, του Ιερού Εξωκκλησίου «Ζωοδόχου Πηγής» Καρτσοβας Τριπόλεως, της Ιεράς Μητροπόλεως Μαντινείας και Κυνουρίας..... 5
111. Περί λειτουργίας, διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου (ΓΚΡΕΜΙΩΤΙΣΣΑ) Ίου της Ιεράς Μητροπόλεως Θήρας, Αμοργού και Νήσων..... 6
112. Περί λειτουργίας, διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού «ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΕΠΙΣΚΟΠΗ» Θήρας, της Ιεράς Μητροπόλεως Θήρας, Αμοργού και Νήσων..... 7
113. Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως της υπ' αριθμ. 61/1975 κανονικής διατάξεως «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματος Αγίας Παρασκευής Τεμπών, της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου»..... 8
114. Περί συστάσεως και οργανώσεως επικοινωνιακής και μορφωτικής υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος..... 9

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

(1)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 106/1998

Περί λειτουργίας, διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού του Αγίου Ιερομάρτυρος Ρηγίνου, Επισκόπου Σκοπέλου του Λεβαδέως, της Ιεράς Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβούσα υπόψη:

1. Τας διατάξεις του άρθρου 59 του Ν. 590/1977 «Περί του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος».
2. Την υπ' αριθμ. 592/6.3.1998 Πρότασιν του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θηβών και Λεβαδείας κ. Ιερωνύμου.
3. Την υπ' αριθμ. 93/12.3.1997 πρότασιν αυτού προς την Ιεράν Σύνοδον.
4. Την από 2.3.1997 Γνωμοδότησιν του Γραφείου Δικηγόρων της Εκκλησίας της Ελλάδος.
5. Την από 1.4.1998 Απόφασιν της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου.
6. Την από 8.10.1998 Απόφασιν Αυτής, ψηφίζει: Τον υπ' αριθμ. 106/1998 Κανονισμόν Αυτής, έχοντα ούτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 106/1998

ΠΕΡΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΡΗΓΙΝΟΥ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΤΟΥ ΛΕΒΑΔΕΩΣ, ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ.

Άρθρον 1

Ο εν πόλει της Λεβαδείας Ιερός Ναός, ο τιμώμενος επ' ονόματι του Αγίου Ιερομάρτυρος Ρηγίνου, Επισκόπου Σκοπέλου του Λεβαδέως, και ο οποίος ανεκκλησίωθη Προσκυνηματικός δια της υπ' αριθμ. 592/1997 Αποφάσεως του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θηβών και Λεβαδείας κ. Ιερωνύμου, αποτελεί Ν.Π.Ι.Δ. κατά τας διατάξεις του άρθρ. 1 παρ. 4, και 59 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος», με την επωνυμίαν: «Ιερόν Προσκύνημα Άγιος Ρηγίνος ο Ιερομάρτυρ, Ε-

στ) Δύο (2) Κληρικών της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου.

ζ) Δύο (2) ευυπόληπτων κατοίκων της Μητροπολιτικής Περιφέρειας Λαρίσης και Τυρνάβου, απάντων διορισμένων υπό του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου, προτάσει του Μητροπολίτου.

2. Η θητεία πάντων των μελών της Διοικητικής Επιτροπής είναι τιμητική και άμισθος, τριετούς (3) διάρκειας, επιτρεπομένου του επαναδιορισμού αυτών.

3. Ο Μητροπολίτης ορίζει εκ των δύο κληρικών μελών τον Αντιπρόεδρον, ο οποίος και αναπληροί αυτόν, απόντα ή κωλυόμενον.

4. Η Διοικητική Επιτροπή, κατά την πρώτην συνεδρίαν αυτής, συγκροτούμενη εις σώμα, εκλέγει εκ των λαϊκών μελών αυτής τον Γραμματέα και τον Ταμίαν.

5. Η Διοικητική Επιτροπή του Ιερού Προσκυνηματος ευρίσκεται εν απαρτία, παρόντων τουλάχιστον πέντε (5) μελών αυτής, αποκλεισμένης της δε εκπροσώπου παρατάσεως των μελών, αι δε αποφάσεις λαμβάνονται κατά σχετικήν πλειοψηφίαν».

Άρθρον 2

Το άρθρον 9 της ως άνω Κανονιστικής Διατάξεως, ως μεταγενεστέρως ετροποποιήθη, τροποποιείται και συμπληρούται ως κάτωθι:

«Άρθρον 9

Τά έσοδα του Ιερού Προσκυνηματος διατίθενται ως ακολούθως:

α) Δια την συντήρησιν, τον ευπρεπισμόν και την επέκτασιν του Προσκυνηματος, την μισθοδοσίαν του πάσης φύσεως προσωπικού αυτού, ως και δια την προμήθειαν ιερών σκευών και παντός είδους ανάγκης, ποσοστόν 20%.

β) Δια τον νομοθετημένον πόρον υπέρ του Ασφαλιστικού Οργανισμού της Εκκλησίας (ΤΠΟΕΚΕ), ποσοστόν 6%.

γ) Δια τα Γραφείον Νεότητος της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου (εκδηλώσεις - εκδόσεις) και την ενίσχυσιν των Κατηχητικών Σχολείων της Ιεράς Μητροπόλεως, ποσοστόν 5%.

δ) Δια την λειτουργίαν των Γραφείων της Ιεράς Μητροπόλεως, ποσοστόν 8%.

ε) Δια την ίδρυσιν και λειτουργίαν Κατασκηνώσεων της Ιεράς Μητροπόλεως, ποσοστόν 5%.

στ) Δια την ενίσχυσιν της «Λογίας Φιλαδελφίας και Αλληλεγγύης» (αντιμετώπισις εκτάκτων περιστάσεων, τακτικά επιδοτήσεις πολυτέκνων και απόρων οικογενειών, επικουρία αναξιοπαθούντων και επιδεομένων υλικής και ηθικής βοήθειας, συμβολή εις την περίθαλψιν ασθενών, μέριμνα των εν φυλακαίς κ.λπ.), ποσοστόν 22%.

ζ) Δια την ίδρυσιν και λειτουργίαν Γηροκομείου της Ιεράς Μητροπόλεως και την δημιουργίαν παντός ετέρου κοινωφελούς ιδρύματος αυτής, ποσοστόν 15%.

η) Δια την ανέγερσιν της Ιεράς Μονής των Αγίων Νεοφανών Μαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης Πυργετού Λαρίσης, ποσοστόν 5%.

θ) Δια το Συνοδικόν Μέγαρον της Εκκλησίας της Ελλάδος, ποσοστόν 5% επί των ακαθαρίστων εισπράξεων αυτού.

ι) Δια την Κοινότητα Ραψάνης Λαρίσης προς χορήγησιν Υποτροφιών, ενίσχυσιν απόρων και αναξιοπαθούντων οικογενειών και εκτέλεσιν έργων της Κοινότητος, ποσοστόν 4%.

ια) Δια την συντήρησιν, ανακαίνισιν και τον ευπρεπισμόν των Παρεκκλησίων της Κοινότητος Ραψάνης, ποσοστόν 2%.

ιβ) Δια τα εκπαιδευτήρια της Κοινότητος Ραψάνης, ποσοστόν 2%.

ιγ) Δια την ενίσχυσιν της Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Ραψάνης, ποσοστόν 1%».

Άρθρον 3

Η ισχύς του παρόντος Κανονισμού άρχεται από της δημοσιεύσεως αυτού εις την εφημερίδα της Κυβερνήσεως και το Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άρθρον 4

Κάλυψις δαπάνης

Εκ των διατάξεων του παρόντος Κανονισμού προκαλείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού του νομικού προσώπου της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου, το ύψος της οποίας δεν δύναται να προσδιορισθή.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Εν Αθήναις τη 8η Οκτωβρίου 1998

Ο Πρόεδρος
+ Ο Αθηνών ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Ο Αρχιεραμματούς
Αρχιμ. ΔΑΝΙΗΛ ΠΟΥΡΤΣΟΥΚΛΗΣ

(9)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 114/1998

Περί συστάσεως και οργανώσεως επικοινωνιακής και μορφωτικής υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβούσα υπόψη:

1. Τας διατάξεις των παραγρ. 2 και 4 του άρθρου 9 του Ν. 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος».

2. Την από 1.12.1998 Απόφασιν Αυτής, ψηφίζει:

Τον υπ' αριθμ. 114/1998 Κανονισμόν, έχοντα ούτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 114/1998

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Άρθρο 1

Σύσταση-Λειτουργία-Έδρα

Συνιστάται αυτοτελής Υπηρεσία υπό τον τίτλο: «Επικοινωνιακή και Μορφωτική Υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος». Η Υπηρεσία αυτή θα λειτουργεί στην Αθήνα, υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου (Δ.Ι.Σ), στις Υπηρεσίες της οποίας ανήκει, διέπεται δε ειδικά από τις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού.

Άρθρο 2

Σκοποί

Σκοποί του Υπηρεσίας είναι:

1. Η μελέτη των ποιμαντικών προβλημάτων του συγ-

χρόνου κοινωνικού περιβάλλοντος κάτω από το πρίσμα της Ελληνορθόδοξου Παραδόσεως.

2. Η προβολή της εκκλησιαστικής μας παραδόσεως και της εθνικής μας ιδιοπροσωπείας, καθώς και η άσκηση σύγχρονης εκκλησιαστικής ποιμαντικής, με κάθε πρόσφορο μέσον επικοινωνίας, ενημερώσεως και μορφώσεως (ραδιόφωνο, τηλεόραση, κάθε είδους εκδόσεις, ως και όλες τις ήδη υφιστάμενες περιοδικές εκδόσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος και τις προβλεπόμενες στον δια του παρόντος καταργούμενο Κανονισμό υπ' αριθμ. 67/1994.

Άρθρο 3

Διοίκηση

1. Η Υπηρεσία διοικείται από επταμελή Επιτροπή ως εξής:
α) Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, ως Πρόεδρος.

β) Ένας Μητροπολίτης της Εκκλησίας της Ελλάδος, οριζόμενος μετά του αναπληρωτού του από την Δ.Ι.Σ., η οποία ορίζει και ένα Μητροπολίτη ως αναπληρωτή του Προέδρου.

γ) Δύο κληρικοί και τρεις λαϊκοί, οριζόμενοι από την Δ.Ι.Σ. με τους αναπληρωτές τους.

2. Η θητεία των μελών της Επιτροπής είναι τριετής. Η Δ.Ι.Σ. μπορεί να αντικαταστήσει μέλος της Επιτροπής και πρό της λήξεως της θητείας του.

3. Η Επιτροπή κατά την πρώτη, μετά το διορισμό της, συνεδρία ορίζει από τα μέλη της, τον Γενικό Γραμματέα και τον Υπεύθυνο των Οικονομικών.

4. Η ιδιότητα του μέλους της Επιτροπής είναι τιμητική και τα μέλη δεν αμοιβονται για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις.

5. Η Επιτροπή συνεδριάζει σε τακτική ανά δίμηνο συνεδρία, έκτακτα δε οσάκις το κρίνει αναγκαίο ο Πρόεδρος, ευρίσκεται δε σε απαρτία εφ' όσον παρίστανται τα τρία από τα μέλη της και ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του.

6. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία, σε ισοψηφία κρατούσης της γνώμης υπέρ της οποίας ετάχθη ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του. Στις συνεδριάσεις τηρούνται πρακτικά τα οποία επικυρώνονται και υπογράφονται στην επόμενη συνεδρία. Στα πρακτικά διατυπώνεται και η γνώμη των διαφωνούντων, αν το ζητήσουν, και μάλιστα ονομαστικώς.

Άρθρο 4

Διοικητικοί Κλάδοι

Η Υπηρεσία αποτελείται από τέσσερες κλάδους, ήτοι:
α) Ραδιοφωνίας, β) Τηλεοράσεως, γ) Εκδόσεων πάσης φύσεως και δ) Ηλεκτρονικής τεχνολογίας (Internet, video, CD-ROM Δισκογραφίας, κασσέτας κ.λπ.). Εκάστου Κλάδου προϊστάται ως Διευθυντής υπάλληλος Π.Ε. Κατηγορίας με βαθμό Α'. Στις θέσεις αυτές δύναται να τοποθετούνται και μετακλητοί κληρικοί, οι οποίοι διαθέτουν σχετική πείρα.

Άρθρο 5

Αρμοδιότητες της Επιτροπής

Η Επιτροπή διοικεί την Υπηρεσία, έχει την επιμέλεια όλων των υποθέσεών της, διαχειρίζεται τους πόρους της και γενικά αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά στη λειτουργία της, τη διάθεση των πόρων της και την εκπλήρωση των σκοπών της.

Ειδικότερα η Επιτροπή:

α) Ψηφίζει τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό της Υπηρεσίας.

β) Διορίζει, μετά από πρόταση του Προέδρου, τους Διευθυντές των κλάδων.

Οι Διευθυντές των κλάδων έχουν την ευθύνη της αποδοτικής λειτουργίας του κλάδου τον οποίο διευθύνουν, αποφασίζουν για την στρατηγική του, την κατανομή αρμοδιοτήτων στο προσωπικό και τη διαχείριση του προϋπολογισμού και αλληλογραφούν για λογαριασμό του Κλάδου τους. Εισηγούνται στην Δ.Ι.Σ., δια της Επιτροπής, τον Κανονισμό λειτουργίας του κλάδου τους, εφ' όσον δεν υπάρχει. Ειδικώς για τον κλάδο της Ραδιοφωνίας ο Κανονισμός πρέπει να εγκριθεί από την Δ.Ι.Σ. εντός τετραμήνου από της ισχύος του παρόντος. Οι Διευθυντές των κλάδων υποχρεούνται να παρέχουν στην Επιτροπή κάθε εξήγηση, η οποία ζητείται δια του Προέδρου της και να εκτελούν τις αποφάσεις της.

γ) Μεριμνά για την εκπλήρωση των σκοπών της Υπηρεσίας και διαθέτει τους πόρους προς αυτή την κατεύθυνση μέσα στα πλαίσια των εγκεκριμένων κάθε φορά κονδυλίων του προϋπολογισμού.

δ) Εποπτεύει για την καλή και εύρυθμη λειτουργία της Υπηρεσίας.

Άρθρο 6

Καθήκοντα Προέδρου

1. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής:

α) Συγκαλεί την Επιτροπή σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις, καταρτίζει την ημερησία διάταξη και διευθύνει τις συζητήσεις.

β) Αλληλογραφεί με τις Δημόσιες Αρχές και υπογράφει την αλληλογραφία για λογαριασμό της Υπηρεσίας.

γ) Ασκεί εποπτεία και έλεγχο στο προσωπικό της Υπηρεσίας και παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεών της.
2. Τον Πρόεδρο, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, αναπληρώνει ο αναπληρωτής του και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος και αυτού, ένα μέλος του Δ.Σ. οριζόμενο με απόφαση του Προέδρου.

Άρθρο 7

Καθήκοντα Γενικού Γραμματέα

1. Ο Γενικός Γραμματέας:

α) Επιμελείται της συντάξεως των Πρακτικών της Επιτροπής και φροντίζει για την εκτέλεση των αποφάσεων της.

β) Διεκπεραιώνει την αλληλογραφία και υπογράφει μαζί με τον Πρόεδρο τα έγγραφα που απευθύνονται σε τρίτους.

γ) Επιμελείται, μαζί με τον υπεύθυνο των Οικονομικών και τον Διευθυντή του αντιστοίχου κλάδου, της συντάξεως του προϋπολογισμού εκάστου κλάδου και συνθέτει τον συνολικό προϋπολογισμό, τον οποίο υποβάλλει για έγκριση στην Επιτροπή τον Νοέμβριο του προηγούμενου της εφαρμογής του έτους.

δ) Υπογράφει τα εντάλματα πληρωμής για τις δαπάνες του εγκεκριμένου προϋπολογισμού.

ε) Φυλάσσει τα έγγραφα, τα βιβλία (εκτός από τα διαχειριστικά) και τη σφραγίδα της Υπηρεσίας.

2. Στην εκτέλεση των καθηκόντων του ο Γεν. Γραμματέας βοηθείται από υπάλληλο της Υπηρεσίας, οριζόμενο με απόφαση της Επιτροπής.

3. Τον Γενικό Γραμματέα, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, αναπληρώνει άλλο μέλος της Επιτροπής οριζόμενο από αυτή.

Άρθρο 8

Καθήκοντα Υπευθύνου των Οικονομικών

1. Ο Υπεύθυνος των Οικονομικών:
  - α) Ασκεί την εποπτεία στην ταμειακή υπηρεσία και γενικά στην οικονομική διαχείριση της Υπηρεσίας.
  - β) Επιμελείται μαζί με τον Γεν. Γραμματέα της συντάξεως του προϋπολογισμού και από κοινού τον υποβάλλουν για ψήφιση στην Επιτροπή.
  - γ) Υποβάλλει τον απολογισμό του προηγούμενου έτους για έγκριση στην Επιτροπή.
  - δ) Συνυπογράφει μαζί με τον Γενικό Γραμματέα τα εντάλματα πληρωμής δαπανών.
  - ε) Συνυπογράφει, με τον Διευθυντή κάθε κλάδου, τα εντάλματα για τις δαπάνες εκάστου κλάδου, οι οποίες πρέπει να μην αποκλίνουν του εγκεκριμένου προϋπολογισμού, ο οποίος αναθεωρείται επί μέρους, μόνο μετά από νεώτερη απόφαση της.
  - στ) Έχει την ευθύνη για την τήρηση και φύλαξη των διαχειριστικών βιβλίων της Υπηρεσίας.
2. Τον Υπεύθυνο των Οικονομικών, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, αναπληρώνει άλλο μέλος της Επιτροπής, οριζόμενο με απόφασή της.

Άρθρο 9

Πόροι της Υπηρεσίας

1. Πόροι της Υπηρεσίας είναι:
  - α) Οι νομοθετημένοι πόροι για την έκδοση του επισήμου Δελτίου της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».
  - β) Επιχορηγήσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, των Ιερών Μητροπόλεων και των Εκκλησιαστικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου.
  - γ) Δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες και εισφορές.
  - δ) Τόκοι τραπεζικών καταθέσεων.
  - ε) Λοιπά πάσης φύσεως έσοδα, όπως έσοδα από διαφημίσεις στους κλάδους και έσοδα από αξιοποίηση κινητών και ακινήτων περιουσιακών στοιχείων της Υπηρεσίας, καθώς και από την εκτέλεση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και άλλων Διεθνών ή Ελληνικών Οργανισμών.
2. Οι δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες, γίνονται αποδεκτές από την Επιτροπή, οι δε κληρονομίες πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής.

Άρθρο 10

Προϋπολογισμός

1. Το οικονομικό έτος αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.
2. Ο προϋπολογισμός ψηφίζεται από την Επιτροπή το αργότερο μέσα στο μήνα Νοέμβριο και αμέσως κατόπιν υποβάλλεται για έγκριση στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος.
3. Μεταγενέστερες τροποποιήσεις του προϋπολογισμού επιτρέπονται, πρέπει όμως να τηρηθεί η διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 11

Απολογισμός

1. Μέσα στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του μηνός Ιανου-

αρίου συντάσσεται ο απολογισμός των πραγματοποιηθέντων εσόδων και εξόδων του προηγούμενου οικονομικού έτους, ο οποίος υποβάλλεται από τον Υπεύθυνο των Οικονομικών το πρώτο δεκαπενθήμερο του μηνός Φεβρουαρίου στην Επιτροπή για έγκριση.

2. Ο απολογισμός αναγράφει σε ιδιαίτερη στήλη:
  - α) Τα προϋπολογισθέντα έσοδα και έξοδα.
  - β) Τα πραγματοποιηθέντα έσοδα και έξοδα.
  - γ) Τις διαφορές μεταξύ τους.
  - δ) Το ταμειακό υπόλοιπο που προκύπτει.
3. Με τον απολογισμό συντάσσεται γενικός ισολογισμός, στον οποίο αναγράφονται αναλυτικά τα ενεργητικά και παθητικά περιουσιακά στοιχεία της Υπηρεσίας που υπάρχουν στις 31 Δεκεμβρίου.
4. Ο απολογισμός και ο γενικός ισολογισμός υποβάλλονται μέσα στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του μηνός Φεβρουαρίου στην Ιερά Σύνοδο για έγκριση.

Άρθρο 12

Τηρούμενα βιβλία

1. Τα βιβλία που τηρεί η Υπηρεσία είναι τα εξής:
  - α) Το βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων της Επιτροπής, στο οποίο καταχωρίζονται οι αποφάσεις και οι πράξεις της.
  - β) Το Πρωτόκολλο εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων.
  - γ) Το βιβλίο Ταμείου, στο οποίο καταχωρίζονται κατά χρονολογική σειρά οι πάσης φύσεως εισπράξεις και πληρωμές.
  - δ) Το βιβλίο απογραφών, στο οποίο καταχωρίζονται κάθε έτος λεπτομερώς τα περιουσιακά στοιχεία, ο απολογισμός και ο ισολογισμός.
  - ε) Το βιβλίο υλικού με το οποίο παρακολουθείται η εισαγωγή, η εξαγωγή και το υπόλοιπο των διαφόρων πραγμάτων της Υπηρεσίας.
2. Η Επιτροπή μπορεί, εάν κρίνει σκόπιμο, να ορίσει την τήρηση και άλλων βιβλίων ή στοιχείων.

Άρθρο 13

Δικαιολογητικά διαχειρίσεως

1. Για κάθε εισπράξη εκδίδεται γραμμάτιο εισπράξεως από τριπλότυπο βιβλίο γραμματίων, αριθμημένο κατ' αύξοντα αριθμό, στο οποίο υπογράφει ο πληρώσας και ο εισπράξας. Το πρωτότυπο παραδίδεται στον πληρώσαντα, το πρώτο αντίγραφο επισυνάπτεται στα δικαιολογητικά εισπράξεως και το δεύτερο παραμένει στο στέλεχος.
2. Για κάθε δαπάνη, στα πλαίσια των προβλέψεων του προϋπολογισμού, εκδίδεται χρηματικό ένταλμα πληρωμής από τριπλότυπο βιβλίο ενταλμάτων, αριθμημένο κατ' αύξοντα αριθμό, το οποίο υπογράφεται από τον Γενικό Γραμματέα και τον Υπεύθυνο Οικονομικών, ή εάν αφορά δαπάνη κλάδου από τον Υπεύθυνο Οικονομικών και τον Διευθυντή του κλάδου. Στο πρωτότυπο, το οποίο αποτελεί τον τίτλο πληρωμής, επισυνάπτονται τα σχετικά δικαιολογητικά της δαπάνης, το δεύτερο αντίτυπο παραμένει στο Λογιστήριο και το τρίτο στέλεχος.

Άρθρο 14

Εποπτεία και έλεγχος

Η Υπηρεσία υπόκειται στην εποπτεία και τον έλεγχο, νομιμότητας και σκοπιμότητας, της Δ.Ι.Σ. Ο έλεγχος αυτός

ασκείται αυτεπαγγέλτως, εάν κριθεί αναγκαίο, κατά την διάρκεια της τρεχούσης Συνοδικής Περιόδου, εάν δε η σχετική πράξη έχει εκδοθεί κατά τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο, ο έλεγχος δύναται να ασκηθεί και κατά την αμέσως επόμενη συνοδική περίοδο. Κάθε ένας, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον δύναται να ασκήσει προσφυγή, συνεπαγομένη έλεγχο και της ουσίας, στην Δ.Ι.Σ κατά οποιασδήποτε εκτελεστής πράξεως οργάνου της Υπηρεσίας εντός προθεσμίας 10 ημερών από της οποίας έλαβε γνώση της πράξεως αυτής. Η Δ.Ι.Σ δύναται να ακυρώσει ή και να τροποποιήσει την πράξη.

Άρθρο 15

Σφραγίδα της Επιτροπής

Η Υπηρεσία έχει σφραγίδα κυκλική, στην οποία αναγράφεται η επωνυμία της: «Επικοινωνιακή και Μορφωτική Υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος» και στο κέντρο φέρει την πρωτοχριστιανική παράσταση του Καλού Ποιμένου.

Άρθρο 16

Περιουσίες των συγχωνευομένων Εκκλησιαστικών Υπηρεσιών

Η περιουσία των καταργουμένων, δια του παρόντος Κανονισμού, Υπηρεσιών περιέρχεται στην συνιστώμενη Επικοινωνιακή και Μορφωτική Υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος, διενεργουμένης απογραφής υπό την εποπτεία του υπευθύνου Οικονομικών του Ιδρύματος.

Άρθρο 17

Προσωπικό των καταργουμένων Υπηρεσιών

1. Το προσωπικό των καταργουμένων Υπηρεσιών που υπηρετεί κατά την δημοσίευση του παρόντος με οποιαδήποτε υπηρεσιακή σχέση μεταφέρεται στην συνιστώμενη δια του παρόντος Κανονισμού Υπηρεσία, διατηρεί τη σχέση εργασίας που έχει, εντάσσεται σε σχετικές θέσεις που θα συσταθούν με τους εσωτερικούς Κανονισμούς των κλάδων που προβλέπονται από τον παρόντα Κανονισμό ισχύοντων κατά τα λοιπά των διατάξεων του υπ' αριθμ.

5/1978 Κανονισμού «Περί Κώδικος Εκκλησιαστικών Υπαλλήλων», ως τροποποιηθείς και αναμορφωθείς ισχύει.

2. Το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς του μεταφερομένου, ως άνω, προσωπικού διατηρείται όπως έχει ως προς την κυρία και την επικουρική σύνταξη.

Άρθρο 18

Κατάργηση διατάξεων

Από της ισχύος του παρόντος Κανονισμού καταργούνται:

α) Ο Κανονισμός 45/1989 «Περί συστάσεως και λειτουργίας Επικοινωνιακού και Μορφωτικού Ιδρύματος της Εκκλησίας της Ελλάδος», και β) ο Κανονισμός 67/1994 «Περί διαρθρώσεως, λειτουργίας και διαχειρίσεως της εκ της Ιεράς Συνόδου εξηρητημένης ειδικής Υπηρεσίας του επισήμου Δελτίου ΕΚΚΛΗΣΙΑ και των περιοδικών ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ και ΘΕΟΛΟΓΙΑ».

Άρθρο 19

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του Κανονισμού αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και του Περιοδικού «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Άρθρο 20

Κάλυψη δαπάνης

Από τις διατάξεις του Κανονισμού αυτού προκαλείται δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Νομικού Προσώπου της Εκκλησίας της Ελλάδος, το ύψος της οποίας δεν δύναται να προσδιορισθεί.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 1 Δεκεμβρίου 1998

Ο Πρόεδρος
+ Ο Αθηνών ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ο Αρχιγραμματέας
Αρχιμ. ΔΑΝΙΗΛ ΠΟΥΥΡΤΣΟΥΚΛΗΣ

ΦΕΚ Συστάσεως Οργανώσεως
και Λειτουργίας Γραφείου Τύπου ΙΣ 2014

493

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 30

7 Φεβρουαρίου 2014

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ ΑΡΙΘ. 250/2013

Σύσταση οργάνωση και λειτουργία Γραφείου Τύπου
της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχουσα υπ' όψει:

1. Τας διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 4 του Ν. 590/1977
(ΦΕΚ Α' 146).

2. Την ανάγκην οργανώσεως της ενημερώσεως της
Εκκλησίας της Ελλάδος περί της ειδησεογραφίας ως
και της οργανώσεως της ποιμαντικής, επικοινωνιακής
και ενημερωτικής πολιτικής της Ιεράς Συνόδου,
ψηφίζει τον Κανονισμόν 250/2013 έχοντα ως κατω-
τέρω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 250/2013

«Περί συστάσεως, οργανώσεως και λειτουργίας Γρα-
φείου Τύπου της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της
Ελλάδος».

Άρθρον 1

Ένταξιν και σκοπός

Το Γραφείον Τύπου της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας
της Ελλάδος είναι υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος
επιπέδου Γραφείου και υπηρετεί τας ποιμαντικές και
επικοινωνιακούς ανάγκας της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου
και της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Εκκλησίας
της Ελλάδος ως διοικητικών και πνευματικών οργά-
νων της εν Ελλάδι Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας
του Χριστού, κατά τους τρόπους οι οποίοι κατωτέρω
εξειδικεύονται.

Το Γραφείον Τύπου υπηρετεί την Ιεράν Σύνοδον:

α) δια της καθημερινής παρακολούθησεως του εθνι-
κού και διεθνούς ηλεκτρονικού τύπου και των εντύπων
Μ.Μ.Ε. και της ετοιμασίας εν σχεδίω των απαντήσε-
ων, αι οποίαι προσήκουν εις εκάστην περίπτωσιν, είτε
δια της μορφής των Δελτίων Τύπου, είτε απαντητικής
Επιστολής ή Ανακοινωθέντος, είτε άλλως. Εις πάσαν
περίπτωσιν προηγείται έγκρισιν της ενεργείας υπό του
Αρχιγραμματέως, ο οποίος υπογράφει σχετικώς τα Δελ-
τία ή Ανακοινωθέντα ή εξουσιοδοτεί προς υπογραφήν
τον Προϊστάμενον του Γραφείου Τύπου,

β) δια της καθημερινής καταγραφής, αποδελτιώσεως
και σχετικής ενημερώσεως προς τον Αρχιγραμματέα
της Ιεράς Συνόδου και τον Πρόεδρον της Ιεράς Συνό-
δου, Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον Αθηνών και Πάσης
Ελλάδος, περί της καθ' οιονδήποτε τρόπον ή μέσον
μαζικής ενημερώσεως κυκλοφορούσης ή επικείμενης να
κυκλοφορήσει ειδησεογραφίας ή σχολίων, απομένων
αμέσως ή εμμέσως των ενδιαφερόντων της Εκκλησίας
της Ελλάδος ή η γνώσιν των οποίων είναι απαραίτητος
δια την άσκησιν εκκλησιαστικής πολιτικής,

γ) δια της συνεργασίας κατόπιν εντολής του Αρχι-
γραμματέως μεθ' όλων των υφισταμένων και συσταθη-
σομένων επικοινωνιακών, ενημερωτικών και μορφωτικών
μέσων της Εκκλησίας της Ελλάδος των υπαγόμενων
εις την Επικοινωνιακήν και Μορφωτικήν Υπηρεσίαν της
Εκκλησίας της Ελλάδος, την Αποστολικήν Διακονίαν
και το Επικοινωνιακόν και Μορφωτικόν Ίδρυμα της Εκ-
κλησίας της Ελλάδος,

δ) δια της υποβολής εισηγήσεων προς τον Αρχιγραμ-
ματέα της Ιεράς Συνόδου περί της ποιμαντικής συμπε-
ριφοράς των εκκλησιαστικών μέσων ενημερώσεως,

ε) δια της συνεργασίας κατόπιν εντολής του Αρχι-
γραμματέως μετά του οριζομένου μονίμως ή ad hoc
εκπροσώπου τύπου της Ιεράς Συνόδου προς ευχερε-
στέραν επικοινωνίαν αυτού με τα Μ.Μ.Ε.,

στ) δια της συνεργασίας μετά της Συνοδικής Επιτρο-
πής επί του Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων και Διαφωτίσεως
προς άσκησιν ενημερωτικής πολιτικής επί γενικών ή
ειδικών θεμάτων,

ζ) δια του συντονισμού κατόπιν σχετικής εντολής του
Αρχιγραμματέως απάντων των περιφερειακών εκκλησια-
στικών Μ.Μ.Ε. (περιοδικών, εφημερίδων, ραδιοσταθμών,
τηλεοπτικών σταθμών),

η) δια της τηρήσεως συμβατικού και ηλεκτρονικού
αρχείου δημοσιευμάτων ή εκπομπών εκκλησιαστικού
ενδιαφέροντος, αρχείου ταινιών, βιντεοκασσετών, κασ-
σετών και ψηφιακών δίσκων, οι οποίοι ενδιαφέρουν την
Εκκλησίαν της Ελλάδος,

θ) δια της παρακολούθησεως των σχεδίων νόμων
απομένων των ενδιαφερόντων της Εκκλησίας της Ελ-
λάδος και δια της άμεσου ενημερώσεως του Αρχιγραμ-
ματέως της Ιεράς Συνόδου.

Άρθρον 2

Διεύθυνσις Γραφείου Τύπου

1. Ανώτατος υπηρεσιακός και πειθαρχικός προϊστάμενος των υπαλλήλων και συνεργατών του Γραφείου Τύπου είναι ο Αρχιγραμματέυς της Ιεράς Συνόδου.

2. Το Γραφείον Τύπου διευθύνεται καθημερινώς υπό του εκάστοτε Αρχιγραμματέως της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος και το προσωπικόν του Γραφείου Τύπου (μόνιμοι, αορίστου ή ωρισμένου χρόνου, μετακλητοί υπάλληλοι ή επί συμβάσει εξωτερικοί συνεργάται) ακολουθεί τας υπηρεσιακάς εντολάς του.

3. Ο Αρχιγραμματέυς επιπλέον δύναται να εισηγείται προς την Διαρκή Ιερά Σύνοδον ώστε δια αποφάσεώς της να τοποθετήσει έναν υπάλληλον, εκ των κατεχόντων οργανικών θέσιν εκκλησιαστικού υπαλλήλου εις το Γραφείον Τύπου ή εις την Συνοδικήν Επιτροπήν επί του Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων και Διαφωτίσεως ως Προϊστάμενον του Γραφείου Τύπου. Η επιλογή γίνεται κατά την απόλυτον διακριτικὴν ευχέρειαν της Δ.Ι.Σ. Εις τον εν λόγω υπάλληλον ανατίθενται καθήκοντα περιοριστικούς απαριθμούμενα εις την απόφασιν της Δ.Ι.Σ. περί επιλογής του, η οποία δύναται ελευθέρως να τροποποιείται ή και να ανακαλείται.

Άρθρον 3

Αρχαί λειτουργίας και καθήκοντα Γραφείου Τύπου

1. Η λειτουργία και δραστηριότης του Γραφείου Τύπου της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος αποκλείει παν ἴχνος ιδεολογικῆς προπαγάνδας ή πολεμικῆς αντιπαράθεσεως ή σκανδαλοθηρίας ή περιχαρακώσεως ή εσωστρέφειας και εν γένει διακρίσεων, αι οποῖαι προκαλοῦν φόβον έναντι παντός ετέρου και διαφορετικῆς. Προς τον σκοπόν τούτον τα Δελτία Τύπου και Ανακοινωθέντα αρθρώνουν λόγον ανεξικάκως με σεβασμόν έναντι πάσης μορφῆς ετερότητος και διαμορφώνει παρουσίαν ως φορεῖς εκφράσεως εν τῷ κόσμῳ της εν Ελλάδι Ορθοδόξου Εκκλησίας εμβριθῶς μακροθύμως εις την αξίαν και αξιοπρέπειαν του ανθρωπίνου προσώπου και την οικουμενικήν ιδέα της κοινότητος. Λειτουργεί δε ως διάυλος επικοινωνίας μετά της διανοήσεως προωθών τον διάλογον με τα πνευματικά ρεύματα της κοινωνίας.

2. Το Γραφείον Τύπου αποτελεί υπηρεσία της Εκκλησίας της Ελλάδος, η οποία υπηρετεί τους ανωτέρω εκτεθέντας σκοπούς λειτουργίας του και ακολουθεί τας εντολάς του Αρχιγραμματέως. Το Γραφείον Τύπου ως ὄργανον διακονίας της ποιμαντικῆς και ενημερωτικῆς πολιτικῆς της Εκκλησίας της Ελλάδος επικοινωνεῖ και συνεννοεῖται μετά ετέρων υπηρεσιῶν ή ὀργάνων της Εκκλησίας της Ελλάδος ή ετέρων Ι. Μητροπόλεων ή εκκλησιαστικῶν οργανισμῶν ή κρατικῶν ή ιδιωτικῶν φορέων πάντοτε κατόπιν προηγουμένης εντολῆς του Αρχιγραμματέως της Ιεράς Συνόδου.

3. Το πάσης φύσεως προσωπικόν εξ υπαλλήλων ή συνεργατῶν του Γραφείου Τύπου υπέχει καθήκον εχεμύθειας περί πάσης ειδήσεως, πληροφορίας ή εντολῆς περιέρχεται εις γνώσιν του κατά την άσκησιν ή ἐπ' ευκαιρία της άσκήσεως των καθόντων του.

Άρθρον 4

Ειδικοί Σύμβουλοι

1. Την λειτουργίαν του Γραφείου Τύπου δύναται να βοηθῶν ειδικοί σύμβουλοι, η πρόσληψις των οποίων ἐπὶ συμβάσει εργασίας ή η σύναψις συμβάσεως ἐμμίθου ή ἀμίσθου εντολῆς μετά των οποίων αποφασίζεται υπό της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου εισηγήσει του Αρχιγραμματέως, οσάκις κρίνη τούτο απαραίτητον. Προς τον σκοπόν τούτον συνιστῶνται δύο θέσεις Ειδικῶν Συμβουλῶν εις το Γραφείον Τύπου, αι οποῖαι είναι οργανικαί θέσεις μετακλητῶν εκκλησιαστικῶν υπαλλήλων κλάδου ΠΕ Ειδικῶν Θέσεων (ΕΘ).

2. Οι ειδικοί σύμβουλοι δεόν να ἔχουν επαρκή ικανότητα, προϋπηρεσίαν και ἐμπειρίαν εις τον χῶρον της ενημερώσεως ή της συγγραφῆς και παραγωγῆς λόγου.

3. Οι ειδικοί σύμβουλοι συμβουλεύουν τον Αρχιγραμματέα δια την ὀρθολογικότεραν και ἀποδοτικότεραν διοίκησιν, λειτουργίαν του Γραφείου Τύπου και δύναται να εκτελοῦν παν ἕτερον καθήκον αναθέτει εις αυτούς ο Αρχιγραμματέυς ή η Ιερά Σύνοδος.

4. Κατά τα λοιπά ισχύει και ἐπ' αυτών ο Κανονισμός της Εκκλησίας της Ελλάδος 5/1978 ως εκάστοτε ισχύει.

Άρθρον 5

Προσωπικόν Γραφείου Τύπου

1. Δια την εξυπηρέτησιν των αναγκῶν του δια του παρόντος συνιστῶμενου Γραφείου Τύπου μεταφέρονται εις την εν λόγω οργανικήν μονάδα:

α. μία (1) θέσις ΠΕ συνεργάτου της Συνοδικῆς Επιτροπῆς ἐπὶ του Τύπου Διαφωτίσεως και Δημοσίων Σχέσεων, β. μία (1) θέσις ΠΕ συνεργάτου του Γραφείου Εκκλησιαστικῶν Ειδήσεων,

γ. δύο (2) θέσεις ΔΕ βοηθῶν συνεργατῶν της Συνοδικῆς Επιτροπῆς ἐπὶ του Τύπου, Διαφωτίσεως και Δημοσίων Σχέσεων.

Η μεταφορά των ανωτέρω θέσεων και η επιλογή και τοποθέτησις του μεταφερομένου προσωπικού γίνεται δια πράξεως μεταφοράς του Μακαριωτάτου Προέδρου της Δ.Ι.Σ., η οποία δημοσιεύεται δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

2. Συνεργάται της Συνοδικῆς Επιτροπῆς ἐπὶ του Τύπου Διαφωτίσεως και Δημοσίων Σχέσεων, οι οποῖοι ἔχουν προσληφθεῖ εκτός οργανικῶν θέσεων και προ της ἐνάρξεως ισχύος του Ν. 3801/2009 (ΦΕΚ Α' 163/4.9.2009) ἐπὶ συμβάσει αορίστου χρόνου δια την εξυπηρέτησιν του Γραφείου Τύπου και ἔχουν υποβάλει αίτησιν προς ἐφαρμογήν του εν λόγω νόμου εις την περίπτωσιν των, κατατάσσονται αυτοδικαίως εις προσωποπαγεῖς οργανικῶς θέσεις εκκλησιαστικῶν υπαλλήλων του Γραφείου Τύπου υπό την αὐτήν σχέσιν εργασίας, ιδίας εκπαιδευτικῆς βαθμίδος και ειδικότητος προς αὐτήν, εις την οποίαν ἀνήκον κατά την ημερομηνίαν δημοσιεύσεως του ν. 3801/2009. Δια την κατάταξιν ἐκδίδεται διαπιστωτική πράξις του Μακαριωτάτου Προέδρου της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου, η οποία συνιστά και την αντίστοιχον προσωποπαγήν θέσιν και δημοσιεύεται δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. Η θέσις καταργεῖται δια της καθ' οιονδήποτε τρόπον αποχωρήσεως του εκκλησιαστικού υπαλλήλου, ο οποίος την κατέχει. Η κατάταξις του εκκλησιαστικού υπαλλήλου εις τον βαθμόν και μισθολογικόν κλιμάκιον γίνεται υπό του αρμοδίου Υψηλειακού

Συμβουλίου της Ιεράς Συνόδου κατά τας διατάξεις της ισχυούσης νομοθεσίας περί δημοσίων υπαλλήλων, ως αυτή εκάστοτε ισχύει, συμφώνως προς το άρθρον 42 παρ. 2 εδαφ. 2 του Ν. 590/1977 (Α' 146).

3. Προς διοικητικήν, επιστημονικήν και τεχνικήν υποστήριξιν του Γραφείου Τύπου εκτός των ως άνω οργανικών θέσεων είναι δυνατόν αποφάσει της Δ.Ι.Σ. κατόπιν εισηγήσεως του Αρχιγραμματέως να μετατίθενται, μετακινώνται αποσπώνται εκκλησιαστικοί υπάλληλοι με οριστική ή προσωρινήν μεταφοράν της οργανικής θέσεως των ή να ανατίθενται παράλληλα καθήκοντα εις εκκλησιαστικούς υπαλλήλους. Προς κάλυψιν των ανωτέρω αναγκών επιτρέπονται εκ παραλλήλου υπηρεσιακά μετακινήσεις υπαλλήλων δυνάμει ετέρων γενικών ή ειδικών διατάξεων.

4. Η κατάταξις εις βαθμόν και μισθολογικόν κλιμάκιον και η μισθοδοσία απάντων των μονίμων ή επί συμβάσει εκκλησιαστικών υπαλλήλων ή επί συμβάσει εξωτερικών συνεργατών του Γραφείου Τύπου ακολουθεί τας διατάξεις της ισχυούσης νομοθεσίας περί δημοσίων υπαλλήλων, ως αυτή εκάστοτε ισχύει, κατά τας προβλέψεις του άρθρου 42 παρ. 2 εδαφ. 2 του Ν. 590/1977 (Α' 146).

5. Κατά τα λοιπά και μη ρυθμιζόμενα δια του παρόντος Κανονισμού ζητήματα το πάσης φύσεως προσωπικών του Γραφείου Τύπου υπάγεται εις τας διατάξεις

του Κανονισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος 5/1978, ως εκάστοτε ισχύει.

Άρθρον 6

Τελικαί και μεταβατικά διατάξεις

1. Η δαπάνη λειτουργίας του Γραφείου Τύπου καλύπτεται από τον Προϋπολογισμόν της Σ.Ε. Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων και Διαφωτίσεως.

2. Το αρχείον του ατύπως λειτουργούντος έως την έναρξιν ισχύος του παρόντος Γραφείου Τύπου της Ιεράς Συνόδου τηρείται πλέον δια του συνιστώμενου εν τω παρόντι Κανονισμώ Γραφείου Τύπου και τη ευθύνη του.

Άρθρον 7

1. Εκ του παρόντος Κανονισμού δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του προϋπολογισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος.

2. Ο παρών Κανονισμός αρχίζει να ισχύει από της δημοσιεύσεώς του δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. Ο Κανονισμός δημοσιεύεται και εις το επίσημον Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Αθήνα, 9 Δεκεμβρίου 2013

Ο Πρόεδρος

† Ο Αθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ερωτηματολόγιο

Τα Γραφεία Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος

Το παρόν ερωτηματολόγιο διενεργείται στο πλαίσιο πτυχιακής εργασίας του Τμήματος Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με θέμα εργασίας «Εκκλησιαστικές Δημόσιες Σχέσεις : Μελέτη των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος».

Σκοπός του ερωτηματολογίου είναι να καταγράψει τη λειτουργία των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος και τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τις κατά τόπους Μητροπόλεις, για την πληροφόρηση του ποιμαντικού, κηρυγματικού, λατρευτικού και φιλανθρωπικού έργου της Εκκλησίας.

Η συμβολή σας στην επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά και μόνο στο πλαίσιο της στατιστικής ανάλυσης της έρευνας. Ο χρόνος που θα χρειαστείτε για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι περίπου πέντε λεπτά.

Φύλο *

- Άρρεν
- Θήλυ

Ηλικία *

- 18-32
- 33-48
- 49-65
- 66 και άνω

Εκπαίδευση *

- Υποχρεωτική εκπαίδευση
- Πανεπιστήμιο/ΤΕΙ
- Κάτοχος Μεταπτυχιακού
- Κάτοχος Διδακτορικού

Οικογενειακή κατάσταση *

- Άγαμος
- Έγγαμος
- Διαζευγμένος
- Χήρος

Οι σπουδές σας σχετίζονται με το αντικείμενο των Δημοσίων Σχέσεων και της Επικοινωνίας; (π.χ. Δημόσιες Σχέσεις, Επικοινωνία, Δημοσιογραφία, Μάρκετινγκ, Διαφήμιση κλπ.)

- Ναι
- Όχι

Είστε κληρικός; *

- Ναι
- Όχι

Σε ποια Μητρόπολη υπηρετείτε; *

Επιλογή

Η Μητρόπολη σας διατηρεί Γραφείο Τύπου & Δημοσίων Σχέσεων; *

Ναι

Όχι

Αν ναι, πόσο διάστημα λειτουργεί το Γραφείο Τύπου; *

λιγότερο από 1 χρόνο

1-4 χρόνια

5-10 χρόνια

11-15 χρόνια

πάνω από 15 χρόνια

Εάν όχι, υπάρχει στέλεχος της Μητροπόλεως που να έχει αναλάβει τα καθήκοντα ενός Γραφείου Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων;

Ναι

Όχι

Εάν όχι, υπάρχει προγραμματισμός για ενίσχυση του οργανογράμματος της Μητροπόλεως με γραφείο Τύπου;

Ναι

Όχι

Εσείς πόσο καιρό διακονείτε στο Γραφείο αυτό; *

- λιγότερο από 1 χρόνο
- 1-4 χρόνια
- 5-10 χρόνια
- 11-15 χρόνια
- πάνω απο 15 χρόνια

Από πόσα άτομα στελεχώνεται το Γραφείο; *

- 1-3
- 4-6
- 7-10
- πάνω από 10

Παρακαλούμε δηλώστε το βαθμό συμφωνίας σας στο αν πιστεύετε ότι η Εκκλησία :
σήμερα χρειάζεται να επικοινωνεί το έργο της και να γνωρίζει στο ποίμνιά της τις
δράσεις της;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Πόσο σημαντική θεωρείτε τη χρήση σύγχρονων μέσων, από την Εκκλησία, για την μετάδοση του λόγου του Ευαγγελίου και του έργου της;

- Καθόλου σημαντική
- Λίγο σημαντική
- Αδιάφορο
- Αρκετά σημαντική
- Πολύ σημαντική

Θεωρείτε ότι η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ελλοχεύει κινδύνους για την εικόνα της Εκκλησίας;

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

Αν ναι, ποιους;

Η απάντησή σας

Ποιος ποιμαντικός τομέας της Εκκλησίας πιστεύετε ότι πρέπει να επικοινωνείται περισσότερο;

- Λατρευτικός
- Κηρυγματικός
- Κοινωνικός
- Φιλανθρωπικός
- Άλλο

Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται από το Γραφείο Τύπου της Μητροπόλεώς σας τα παρακάτω μέσα για την ενίσχυση των σχέσεων με το ποίμνιο; *

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Direct mail	☐	☐	☐	☐	☐
Ιστοσελίδα	☐	☐	☐	☐	☐
Ραδιοφωνικός Σταθμός	☐	☐	☐	☐	☐
Τηλεόραση - Τηλεοπτικές εκπομπές	☐	☐	☐	☐	☐
Δελτία Τύπου	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεντεύξεις	☐	☐	☐	☐	☐
Ομιλίες	☐	☐	☐	☐	☐
Καταχωρήσεις σε έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	☐	☐	☐	☐	☐

Εκδηλώσεις λατρευτικές, φιλανθρωπικές κ.α.	☐	☐	☐	☐	☐
Προσκλήσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Χορηγίες	☐	☐	☐	☐	☐
Ιερατικές συνάξεις νέων κ.α.	☐	☐	☐	☐	☐
Κατασκηνώσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Εκδόσεις περιοδικών - εφημερίδων	☐	☐	☐	☐	☐
Αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης	☐	☐	☐	☐	☐

Σε ποιο/α μέσο/α κοινωνικής δικτύωσης από τα παρακάτω διατηρεί λογαριασμό η Μητρόπολή σας;

- Facebook
- Twitter
- Instagram
- YouTube
- Άλλο

Σε τι βαθμό θεωρείτε χρήσιμα τα σεμινάρια κατάρτισης/επιμορφώσεως των στελεχών των Γραφείων Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων των Μητροπόλεων, σχετικά με τη βελτιστοποίηση της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της αποτελεσματικότητάς τους;

- Καθόλου χρήσιμα
- Λίγο χρήσιμα
- Πολύ χρήσιμα
- Απολύτως αναγκαία

Πιστεύετε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν μέρος των Δημοσίων Σχέσεων;

	1	2	3	4	5	
Ναι	☐	☐	☐	☐	☐	Όχι

Εάν ναι, ποια είναι αυτά; *

Η απάντησή σας

Εάν όχι, αναπτύξτε τους λόγους για τους οποίους θεωρείτε ότι συμβαίνει αυτό.

Η απάντησή σας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δελτίον Διοικήσεως Επιχειρήσεων, «Δημοσιογραφία και Δημόσιες Σχέσεις», Φεβρουάριος 1969.

Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας, Δημόσιες Σχέσεις, Αθήνα, 2000, 10^η έκδοση.

Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό «Ηλίου», τ. ΙΑ'.

Επίσημον Δελτίον της Εκκλησίας της Ελλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Κώστας Μαγνήσαλης, Δημόσιες Σχέσεις, Αθήνα, 1988.

Νίκος Εξαδάκτυλος, Δημοσιες Σχέσεις, Αθήνα, 1995.

Dennis L. Wilcox – Phillip H. Ault – Warren K. Agee, Δημόσιες Σχέσεις Στρατηγικές και Τεχνικές, 4^η έκδοση, Αθήνα, 2004.

Emmanuel, D. (1999). Challenges of Christian communication and broadcasting. London: Macmillan.

Frank Jefkins, Δημόσιες Σχέσεις, Αθήνα, 2004, 4^η αγγλική έκδοση.

Gaitano N., «Public opinion in the Church. A communicative and ecclesiological reflection», Church, Communication and Culture, 27 October 2016.

International Public Relations Review, Δεκέμβριος 1967.

Otis Baskin – Craig Aronoff – Dan Lattimore, Δημόσιες Σχέσεις – Το Επάγγελμα και η Άσκησή του, Αθήνα, 2001.

Public Relations comes of age, Boston University School of Public Relations, 1947.

Ramo, J. C. (1996, December 16). Finding God on the Web. Time.

Schement, J. R., & Stephenson, H. C. (1996). Religion and the information society. In J. M. Buddenbaum & D. A. Stout (Eds.), Religion and media use: A review of the mass communication and sociology literature.

Sturgill Amanda, Scope and Purposes of Church Web sites, Article in Journal of Media and Religion, August 2004.